

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

H. P. Lovecraft

Tuhaf Kurgu Yazmak Üzerine Notlar
- Seçme Yazılar -

Laputa Kitap 13
Edebiyat, İnceleme

H. P. Lovecraft
Tuhaf Kurgu Yazmak Üzerine Notlar / Seçme Yazılar

İngilizce aslından çeviren
Toprak Deniz Odabaşı

Özgün Adı
Notes on Writing Weird Fiction

Yayına Hazırlayan: *Doğan Hezer*
Redaksiyon: *Hümeyra Ayar*
Son Okuma: *Cem Karabıyık*

Kapak Uygulama: *Never More*
Sayfa Düzeni: *Dagon*
Kapak Görseli: *Erdal Dürmuş*

1. Baskı: Nisan, 2019

Baskı
Yön Matbaacılık
Davutpaşa Cad. Güven İş Merkezi B Blok
Kat 1 No. 366 Topkapı/ İstanbul 0 (212) 544 66 34
Matbaa Sertifika No.12573

Laputa Kitap
Yeşilkent Mahallesi 1805. Sokak No. 17/19
Daire No. 15 Esenyurt/İstanbul 0 (539) 894 56 70

Sertifika No. 35963
ISBN: 978-605-69011-2-6

Howard Phillips Lovecraft

H. P. Lovecraft, 20 Ağustos 1890'da Rhode Island'ın başkenti Providence'te doğdu. Çok küçükken babasını kaybetmesi ve annesinin denetimi altında büyümesi yazdıklarını ve yaşamını etkiledi. Annesinden sonra büyükbabası onun hayatına yön veren en etkili insandır. Sağlık sorunlarından dolayı eğitimi ni her zaman yarım bırakmak zorunda kaldı ve üniversiteye gidemedi. Korku öyküleriyle tanınmasına rağmen Lovecraft, özellikle hatırı sayılır miktarda mektup da yazmıştır. Mektuplarının yanı sıra şiirler, felsefi yazılar, bilimsel yazılar, edebiyat üzerine incelemeler kaleme almıştır.

Robert Bloch, Clark Ashton Smith ve Robert E. Howard ile yakın ilişkilerde bulundu.

15 Mart 1937'de bağırsak kanserinden Rhode Island-Providence'te öldü.

Kitapları:

- **Edebiyatta Doğüstü Korku*, Laputa Kitap
- **Delilik Dağlarında* / Toplu Eserler 1, Alfa Yayınları
- **Charles Dexter Ward Vakası* / Toplu Eserler 2, Alfa Yayınları
- **Bilinmeyen Kadath'a Dış Yolculuğu* / Toplu Eserler 3, Alfa Yayınları
- **İki Novella - Insmouth Üzerindeki Gölge - Zamanın Uçurumunda* / Toplu Eserler 4, Alfa Yayınları
- **Herbert West: Diriltici* / Toplu Eserler 5, Alfa Yayınları
- **Cthulhu'nun Çağrısı* / Toplu Eserler 6, Alfa Yayınları
- **Dunwich Dehşeti* / Toplu Eserler 7, Alfa Yayınları"

H. P. Lovecraft

Tuhaf Kurgu Yazmak Üzerine Notlar

- Seçme Yazılar -

Çeviren

Toprak Deniz Odabaşı

İçindekiler

Bana Gelirsek	9
Kediler ve Köpekler	21
Clark Ashton Smith'e Mektup	41
August Derleth'e Mektup	47
Robert E. Howard'ın Anısına	53
Tuhaf Kurgu Yazmak Üzerine Notlar	59
Edebî Kompozisyon	65
Vezin Düzeni	79
Klasisizm Meselesi	83
Kabul Edilebilir Uyak	89
Küçümsenen Pastoral	97
Gezegenler Arası Kurgu Üzerine Notlar	99
Temelde	107
Devrim Mitolojisi	111
Nietzschecilik ve Realizm	115
Yüzyılın Suçu	121

Bana Gelirsek...¹

Bana ve hangi koşullarda yazdığımıza gelirsek — korkarım bu bahsetmeye pek değmeyecek bir konu çünkü tuhaf zevklerime rağmen oldukça alelade, ilginç olmayan biriyim ve gerçek edebiyat denebilecek çok az şey yaratmış sayılırım. Yine de işte birkaç bilgi.

Önümüzdeki ayın yirmisinde otuz dokuz yaşına girecek sıradan, orta yaşlı bir yaratığım. Providence yerlisiyim; anne tarafından eski Rhode Island soyundan geliyorum, baba tarafından ise daha çok İngiliz'im. Yerleşim yerinin o zamanlardaki doğu ucunda doğdum; böylece batıya baktığımda taş döşeli yolları, doğuya baktığımda ise yeşil çayırları, ormanları ve vadileri görebiliyordum. Toprak sahibi soyundan geldiğimden hep batıdan çok doğuya bakmışımdır; bugün bile daha çok taşralı sayılırım.

Şu anda, hayatımın ilk görüp sevdiğim manzaralarından biri olan parıl parıl nehrin üzerindeki bir kayalıkta oturuyorum. Millî park sisteminin bir parçası olduğundan çocukluk dünyamın bu kısmı değişmedi — satirler ve orman perileriyle dolu, yeni yeni oluşan hayal dünyamın manzaralarının bozulmadan kalmasını sağlayan tanrılara şükürler olsun!

Hep dizginlenemeyen, zapt edilemeyen bir hayal gücüne sahip olduğumdan tuhaf şeylere ilgim çok küçük yaşlarda başladı. Büyükbabam beni geceleri boş odalar ve koridorlarda yürüterek iyileştirene dek karanlıktan korkardım ve gördüğüm

1 R. Michael'a 20, Temmuz, 1929'da yazdığı mektup.

her şeyle ilgili düş kurma eğilimim vardı. Şu anki kişiliğimin çok büyük bir parçasını oluşturan, eski şeylere duyduğum ilgi de çok erken başladı.

Providence çok eski ve oldukça kuvvetli bir görselliğe sahip bir kenttir; sarp bir yamaca inşa edilmiştir. Koloni zamanlarının vasistaslı, oymalı kapıları olan dar yolları, demir parmaklıklı ikili merdivenleri ve yükseldikçe sivrilen kuleleri hâlâ durmaktadır. Bu baş döndürücü, kadim kayalık, kentin yerleşim yerlerinin bulunduğu kısımla iş yerlerinin bulunduğu kısmı ayıran yolda yer alır. Çocukken buraya baktığım seferler sayesinde geçmişe, perukaların, üç köşeli şapkaların ve S'lerin uzatıldığı deri kaplı kitapların çağına yönelik bir hürmet duymaya başladım.

Bu sonuncuya duyduğum ilgi böyle kitaplardan ailemin kütüphanesinde çokça bulunması sayesinde daha da arttı. Çoğu çatı katında, yalnız başıma gitmeye biraz korktuğum karanlık, penceresiz bir odada bulunuyordu; yine de bu odanın barındırdığı korkutucu ihtimaller orada bulup okuduğum eski ciltlerin cazibesini epey yükseltmiştir.

Ta en baştan beri tuhaf şeyler beni her şeyden daha fazla cezbedti. Küçük bir çocukken bize anlatılanlar arasında bana en kuvvetli tesir edenler hep peri, cadı ve hayaletlerle ilgili efsaneler olmuştur. Okumaya hayli ufakken, dört yaşında, başladım ve sonuna kadar okuduğum ilk kitap Grimm Masalları oldu. Beş yaşında Binbir Gece Masallarını okudum ve tek kelimeyle büyüledim. Yerel Şam Pazarımızdan alınan münasip örtüler, lambalar ve sanat eserleriyle anneme odamda bir Arap köşesi yaptırdım, sonra da Abdul Alhazred'in kurgusal unvanını aldım ki bu o zamandan bu yana garip bir biçimde çok değer verdiğim ve sonraları Necronomicon'un efsanevi yazarı Al Azif için kullandığım bir isimdir.

Altı yaş civarında Greko-Roman mitolojisine ilgi duymaya başladım ve bu ilgim Hawthorne'un *Wonder Book* ve *Tanglewood Tales* eserleri ve *Oddyseia*'nın, Harper dergisinin *Half-Hour* Serisi kapsamında yayımlanan bir kopyasının elime geçmesi sayesinde daha da arttı. Bağdat köşemi derhâl bozdum; Bulfinch'in *Age of Fable*'ından yardım alarak ve sık sık Boston'daki klasik sanat müzelerine giderek bir Romalıya dönüştüm. İlk acemice edebiyat denemelerim de bu zamanlara rastlar. Okumayı söker sökmez matbu metinleri okumaya başlamış ama bir senaryoyu takip ederek yazmanın sancılı sanatını öğrendiğim altıncı doğum gününe dek özgün bir kompozisyon oluşturmayı denememiştim. İlginçtir ki yazdığım ilk şeyler şiirdi. Bunun sebebi, ahenk konusunda hep iyi bir kulağım olması, bir de çok erken yaşta elime 1797'de basılan ve büyük büyük babamın 1805 dolaylarında Doğu Greenwich Akademisi'nde kullandığı *Composition, Rhetoric, and Poetic Numbers* adlı eski bir kitabın geçmiş olmasıdır.

Hatırlayabildiğim kadarıyla bu çocuksu şiirlerin ilki yedi yaşında yazdığım *The Adventures of Ulysses* ya da *The New Odyssey* idi. Şöyle başlıyordu: "Gece karanlık, ey okuyucu, tut kulağını açık! Ve gör Ulysses'in filosunun eve gidişini, zaferi taç gibi giyişini, karısının selamını bekleyişini. Uzun zamandır o savaştı, Truva'yı yakıp yıktı, dümdüz etti. Ama Neptün'ün gazabı onu yolundan men eder ve o hep tuzaklara düşer."

O zamanlar mitoloji benim can damarımdı, Yunan ve Roma mitolojisindeki varlıklara neredeyse inanıyor, alacakaranlıkta, şimdi oturduğum meşeliklerin arasında satirlerle orman perilerini görebileceğimi kuruyordum. Yedi yaşımdayken mitolojik tasavvurlarım yüzünden yalnızca bir orman tanrısı veya satiri görmek değil onlardan biri olmak istedim. Kulaklarımın ucunun sivrilmeye başladığını ve alnımda boynuzların tomurcuklandığını hayal eder, ayaklarımın toynak-

lara dönüşmekte pek yavaş oluşuna fena hâlde hayıflanırdım! Tüm genç putperestlerin en günahkârı bendim. Beş yaşında gönderildiğim pazar okulu bende hiç etki bırakmamıştı (gerçi 1775'te inşa edilen, annemin atadan yadigâr Baptist kilisesinin eski George dönemi zarafetini seviyordum) ve ettiğim paganca sözlerle herkesi dehşete düşürüyordum. Önce Müslüman olduğumu, daha sonrasında da Roma paganı olduğumu söylemiştim. Ormanda Pan, Jove, Minerva ve Apollo için ciddi ciddi sunaklar yapmış ve onlara tütsü kokuları eşliğinde ufak nesneler sunmuştum. Bir zaman sonra bilimsel muhakeme sonucunda bu çocuksu paganizmi bırakmak zorunda kaldığımda da katıksız bir ateiste ve materyaliste dönüştüm. O zamandan beri felsefeyle çok ilgilendim ve spiritüel veya doğaüstü inançların herhangi bir biçimine inanmak için geçerli hiçbir sebep görmedim.

Yüksek ihtimalle kozmos bizim görünürdeki evrenimizin, küçük dünyamızın ve organik varlıklardan oluşan önemsiz türümüzün yalnızca anlık, göz ardı edilebilir bir kazadan ibaret olduğu, değişen ve birbiriyle etkileşen kuvvetlerden oluşan ebedi bir kütle. Dolayısıyla ciddi gerçeklik algım, güzelliğe tutkun biri olarak bulunduğum doğaüstü pozisyonla oldukça güçlü bir tezat oluşturuyor. Estetik söz konusu olunca doğa kanunlarından tuhaf uzaklaşmalar, dehşete düşürecek kadar eski dünyalardan ve olağan dışı boyutlardan garip görüntüler, bilinmeyen kozmosun eşiğindeki yine bilinmeyen dış boşluklardan yüzeysel bilgiler olması fikri kadar ilgimi çeken hiçbir şey yok. Sanırım hiç ama hiç inanmadığımdan bu gibi şeyler daha bile ilgimi çekiyor!

Evet, tuhaf hikâyeler yazmaya yedi buçuk-sekiz yaş civarında, idolüm Poe'yla ilk karşılaşmamdan sonra başladım. Yazdıklarım berbat ve çoğu da yok olup gitti. Ama yine de elimde sekiz yaşımıdayken yazdığım iki gülünç örnek var: *The*

Secret of the Grave (Mezardaki Sır) ve *The Mysterious Ship* (Gizemli Gemi). On dört yaşına dek gerçekten elle tutulur denilebilecek bir hikâye yazmadım. Sekiz ve dokuz yaş arasında tüm zevkim birdenbire değişti ve bilimlere, özellikle de kimyaya büyük bir ilgi duymaya başladım. Mahzende bir laboratuvar kurdurdum ve tüm harçlığımı araç gereçlerle ders kitaplarına harcadım. Çok hasta –kaygıdan neredeyse işleyemeyecek durumda– bir çocuk olduğumdan annem ve büyükbabam (babam ölmüştü) bu heveslerimi hep hoş gördüler.

Yedi yaşında keman çalmayı öğrenmeye başladım ama iki yıl sonra sıkılıp bıraktım. O zamandan beri de müzik zevkim iyi değildir. Okula pek gidemiyordum ama ilk başta annem, teyzelerim ve büyükbabam sayesinde, sonraları da bir öğretmen aracılığıyla evde öğrenim gördüm. Arada bir okula gittiğim oldu ve dört yıl boyunca liseye gitmeyi becerdim. Ama üniversite başvurusu bende öyle bir sinir bozukluğu yarattı ki üniversiteye gidemedim. Aslına bakarsanız sağlığım bundan sekiz ya da dokuz yıl öncesine kadar hiçbir zaman düzgün olmadı. Ama ilginçtir ki şimdi oldukça ince, sağlam bir yaşlı baykuş olma yolunda gibiyim!

Çocukluğumdaki bilim dönemim uzun soluklu oldu; birtandan edebî denemelerimi sürdürsem de her çocuk gibi oyun da oynadım. Spora ilgim yoktu, hâlâ da yok. Ama savaş, polislik, kanun kaçaklığı, tren rayı vs. gibi konularda teatral canlandırma içeren oyun türlerini severdim. Zamanla kimyadan coğrafyaya, en sonunda da beni kendine çekecek ve zihnimi karşılaştığım her şeyden çok etkileyecek olan gök bilimine yöneldim. Hâlâ sahip olduğum ufak bir teleskop edindim ve bol bol gökyüzüyle ilgili yazmaya başladım. Eski el yazmalarım ve çocuksu mecmuam *Rhode Island Astronomi Dergisi*'nin daktilo edilmiş bir kopyası hâlâ duruyor. Aynı za-

manda antikalara olan ilginç merakım da giderek belirgin bir hâl almaya başlamıştı.

Eski bir kentte, eski kitapların arasında yaşadığımdan düzyazı ve şiirde Addison ve Dr. Johnson'ı örnek aldım ve şimdiki dünyayı görmezden gelerek, kelimenin tam anlamıyla perukalar dünyasında yaşadım. On dört yaşımıdayken büyükbabam öldü. Bunu izleyen maddi karmaşada ise doğduğum yerin satılması gerekti. Mekânsal bağlılıklarım çok kuvvetli olduğundan ve gençliğimin geçtiği bu derme çatma evin, içinde bulunduğu millî parkı andıran toprakların ve garip temelleriyle loş ahırlarının her bir santimine taptığımdan, bu iki kayıp bana üstümden atmakta çok zorlandığım bir melankoli havası kazandırdı. Uzun süre boyunca “zengin olduğumda” evi tekrar satın almayı hayal ettimse de çok geçmeden böyle bir maddi başarı için gereken beceriyi ve açgözlülüğü hiç mi hiç taşımadığımı fark ettim.

Ticaret hayatıyla yıldızımız bir türlü barışamadı ve o kasvetli 1904 senesinden beridir yaşamım hep giderek artan bir darlık ve tasarrufla dolu oldu.

Annemin ölümüne dek eski evimizin yakınında bir dairemiz vardı. Sonraysa New York'ta geçirdiğimiz, ölümüne nefret ettiğim o iki yıl da dâhil, dünyaya doğru talihsiz seferler başladı. Şimdi Providence'ın kadim tepesinin zirvesinde, Victoria döneminden değişmeden bugüne gelen sessiz bir köşede bir odam var; tıpkı durgun bir köydeki yerleşim yerine benzeyen, sakin ve eski bir mahallede.

Sağlığı bozuk, ev idare edemeyecek hâldeki büyük halamın da aynı binada bir odası var. İkimiz de aileye ait eski mobilyaları, fotoğrafları ve kitapları (odalar epey geniş) mümkün olduğunca elimizde tutmaya çalışıyoruz, dolayısıyla eski evin atmosferi burada hâlâ mevcut.

Asla zengin olmayacağımı bildiğimden ötürü kalan günlerimi burada, gördüğüm ilk manzaralara benzeyen, çocukken gezdiğim ormanlara, çayırlara ve nehir kıyılarına yürüme mesafesinde olan bu sessiz yerde geçirmek beni son derece mutlu eder. Birincil gelir kaynağım diğer yazarların düzyazılarını ve şiirlerini profesyonel olarak gözden geçirmek — berbat bir iş ama popüler ve kolayca satabilecek işler üretmeyen biri için özgün yazının tehlikelerinden daha güvenilirdir.

Fırsat buldukça kendi hikâyelerimi yaratıyorum ama bu fırsatı istediğim kadar bulamıyorum. Mümkün olduğunca yazılarımı siyah, suni deriden bir çantaya koyuyor ve dışarı çıkıyor, bazen çok sevdiğim ağaçlık nehir kıyısına, bazen de Providence'ın kuzeyindeki daha yabani kırsala gidiyorum. Tamamen eğlence amaçlı olan tek hobim, eski yapıları görmek için yaptığım seyahatler; başka eski şehirleri ziyaret etmek ve koloni zamanına ait mimari örneklerini incelemek. Ne yazık ki kabarık olmayan cüzdanım bu gezilerimi kısıtlı kılıyor, yine de son birkaç yılda Vermont'tan Virginia'ya kadar epey bir tarihî yer görmeyi başardım. Yazdıklarımın ilk basılan, yerel bir günlük mecmuada düzenli olarak yayımlanan gök bilimi ile ilgili makalelerden oluşan aylık bir yazı dizisiydi. Bu makaleler yayımlanmaya başladığında on altı yaşımıydım ve hayli önemli hissetmiştim. O sırada kurguya ilişkin becerimden de şüphe duymaya başlamıştım ve şiire yöneliyordum. On sekiz yaşında hikâye yazamadığıma kanaat getirdim ve çocukken yazdığım birkaç grotesk deneme ile daha geç dönem yazılarımdan ikisi hariç *—Mağaradaki Yaratık ve Simyacı—* her şeyi yaktım. Buna üzülüyorum çünkü yaktıklarım nefret edilecek derecede toy şeylerdi. Bana kendimi asıl aptal hissettiren bu dönemde yazdığım şiirleri nasıl ciddiye aldığımı çünkü işin aslı hiçbir zaman gerçek bir şair olmadım ve asla da olmayacağım!

Sanrılarım devam etti çünkü o zamanlar toplumdan fazlasıyla uzak yaşayan, yarı-hasta biriydim, bu yüzden de pek yapıcı eleştiri almadım. Sonra, yirmi dört yaşımdayken, mektuplaşma yoluyla faaliyet gösteren amatör bir edebiyat topluluğuna katıldım; böylece son derece değerli teşvikler ve eleştirel öneriler almayı garantilemiş oldum. Bu organizasyonun bugün de o zamanki kadar hareketli olmasını dilerdim ancak hiçbir canlandırma çabasının işe yaramayacağı ölçüde can çekişmekte. Sağlığımın gök bilimsel veya kimyasal araştırmaların zorlu uygulamalarına olanak vermeyeceği kesinleşince bilimden edebiyata kayan tutkularım daha da belirginleşti ve yavaş yavaş asıl vasıtamın şiir değil düzyazı olduğunu görmeye başladım. Aynı zamanda on sekizinci yüzyılın en bariz acayıplikleri de benim tarzımın altında bir seviyeye düşmeye başlamıştı.

1916'da edebiyat grubumdaki amatör editörlerden birinin 1908'deki soykırımdan kurtulan iki hikâyeden birini basmasına izin verdim ve bunun hemen sonrasında da bir dostumdan tuhaf kurgunun benim tek gerçek uzmanlık alanım, hakiki bir sanatsal başarıya ulaşma umudu taşıyabileceğim tek ama tek nokta olduğunu duydum.

Hikâyelerimin değerinden emin olmadığımдан başta biraz kuşkuluydum ancak ısrar üzerine dokuz yıllık kurgu sessizliğimi bozarak yeniden denemeye karar verdim. Sonuçlar sırasıyla 1917 Haziranı ve Temmuzunda yazılan *Mezar* (The Tomb) ve *Dagon* oldu. Hikâye anlatma konusunda paslanmanın bu yeni denemelerin önemsiz olmasına yol açacağından korkmuştum fakat kısa süre sonra çocukluğumun hayatta kalan iki hikâyesini epey geride bıraktıklarını görerek rahatladım.

Bu sefer gerçekten başlayarak, çoğunu sakladığım çok sayıda yeni hikâye yazdım. Weird Tales kurulana kadar istikrar-

lı, profesyonel bir piyasadan haberim yoktu, hâlâ da başka bir derginin benim yazdıklarımı düzenli olarak katlanacağından emin değilim.

W.T.'nin² içeriğinin büyük çoğunluğunu oluşturan o ağza alınmaz çöplerin yanında o kadar da kötü görünmüyor. Ama korkarım edebiyat olarak alındığında Poe, Machen, Blackwood, James, Bierce, Dunsany, de la Mare ve benzerlerinin ürettiği gerçek edebiyatın yanında çok da muhteşem sayılmaz. Şimdiye dek nail olduğum en büyük onur O'Brien'in 1928'in En iyi Kısa Öyküleri'nde eserim *Colour Out of Space* üzerinden üç yıldız almam ve bibliyografik atfı yapılması.

Evet, işte benimle ilgili anlatılacak şeyler bundan ibaret! Pek fazla değil ama önemsiz yaşlı bir adam kendinden bahsetmeye teşvik edildiğinde nasıl da gevezeleşiyor görüyorsunuzdur!

Ben de böyle biriyim — klasik ve geleneksel zevkleri olan, kinik ve materyalist biri; geçmişten, geçmişin yadigârlarından ve alışkanlıklarından hoşlanan, anlamsız bir evrende yer alan mantıklı bir insanın peşinden koşmasına değecek tek şeyin kuvvetli bir zihinsel ve hayali yaşam sayesinde desteklenen uyumlu, zekice hazlar olduğuna inanan biri. Hiçbir mutlak değere inanmadığım için geçmişin estetik değerlerini var olan tek referans noktaları olarak görüyorum; diğer türlü sersemletici ve tatmin etmeyen bir yer olan evrendeki tek uygulanabilir, ilgili değerler bunlar.

Dolayısıyla sosyal, sanatsal ve politik bakımdan son derece muhafazakârım ve bununla birlikte tümüyle bilim ve felsefeyle geçen otuz dokuz yılıma rağmen uç noktada bir modernistim de. Mit ve düşün hayali özgürlüğünü seviyorum, kaçışımın edebiyatına düşkünüm; yine de benzer şekilde geçmişin so-

2 Weird Tales.

mut güvenini de seviyor ve tüm düşüncelerimi eskiye duyulan merakın ahengiyle renklendiriyorum.

En sevdiğim modern dönem on sekizinci yüzyıl, en sevdiğim antik dönem ise bozulmamış Roma Cumhuriyeti'nin erkeksi dünyası. Orta Çağ bir türlü ilgimi çekmiyor; karanlık çağın efsaneleri ve sihri bile inandırıcı olamayacak kadar çocuksu geliyor.

Gerçek dünyadan çıkarak hayal ürünü bir dünyaya girmeye olan sevgime dönersek kırlarda olmadığım zamanlarda gündüzdense geceyi tercih ederim. Bu yüzden de saatlerim hem korkuyla dolu hem de harikuladedir; genelde gün doğduğunda hâlâ ayakta olur ve sabah yatarım.

Nadiren çok geç kalkarım ama erken kalktığım da nadirdir! Kışları neredeyse kış uykusuna yatarım çünkü soğuğa karşı olağanüstü hassasım. Az bir serinlik bile beni mahveder! Hatta sıcak gelmesinin nasıl bir şey olduğunu bilmem bile. Gölgede 37 derecede kasılmaya başlarım!

Sonuç olarak, çocukluğumda olduğum gibi şimdi de tam bir münzeviyim. Edebiyat dünyasından dostlarımla çoğu (kiminin ismini W.T.'nin içindekiler bölümünden tanıyacağınız, birbirine benzeyen “tayfa”: Frank Belknap Long Jr., Donald Wandrei, Clark Ashton Smith, H. Warner Munn, Wilfred B. Talman, August W. Derleth vs., vs.) başka muhitlerde oturuyor ve ben de en sevdiğim konular haricinde sohbet etmek için fazla yaşlanıyorum.

Yaşlılık beni erken esir aldı. Mizaç olarak yirmi yıl önce de aynıydım, yaşarsam bundan yirmi yıl sonrasında da aynı olacağım. Yazmaya gelince genelde bir hikâyeye başlamadan önce ne anlatmak istediğimi bilirim ama yazarken aklıma başka bir fikir geldiğinde hikâyenin ortasında olay örgüsünü değiştirdiğim çok olur. Her şeyi el yazısıyla yazıyor (önümde

batasıca bir makine düşünemiyorum bile) ve özenle düzeltiyorum.

Yayımlanmayacak yazılar üretmekteki olağanüstü hızım, ciddi baktığım bir hikâyeyi ağır ağır, özenle incelememe olanak veriyor. Ahenk ve nüanslar da dâhil, ayrıntılara çok dikkat ediyorum ama amacım mümkün olan en kuvvetli sadeliği, sanatı saklayan sanatı yakalamak. Genelde orta uzunluktaki bir hikâyeyi üç günde, farklı uzunlukta seanslarla yazıyorum. Düşünce silsilemin bozulmasını sevmediğimden başka bir işin araya girmesine izin vermiyorum.

İçimdeki ifade etme isteği ısrarı boyutlara ulaşmadıkça hiçbir zaman yazmam. Zoraki, mekanik ya da ticari yazın kadar hor gördüğüm bir şey daha yoktur. İnsanın söyleyecek bir şeyi yoksa susmalı! Daha sonra kullanmak üzere her tuhaf fikri, her konu filizini not ettiğim bir defterim var, ayrıca fikir ve renk dokunuşları için muhtemel bir kaynak olarak, ilginç konular içeren gazete kupürleri biriktirdiğim bir dosyaya sahibim. Bazı hikâyelerin konusunu rüyalardan buldum — rüyalarım oldukça tuhaf ve gerçeküstüler. Çocukken şimdiye nazaran daha çok kâbus görürdüm; altı yaşımdayken “gece kemiklileri” adını verdiğim korkunç bir düş şeytanı türüyle düzenli karşılaşmalarım olurdu. Bu yaratıkları hikâyelerimden birinde kullandım. En iyi yazdığım saatler gece ikiden gün doğumuna kadar geçen zamandır.

Daktilonun görüntüsünden de sesinden de nefret ettiğimden en hoşlanmadığım şey el yazmalarımı daktiloya çekmek. Kimseden bunu yapmasını da isteyemiyorum çünkü o kargacık burgacık, sonradan araya sözcükler sıkıştırdığım, tekrar tekrar düzelttiğim hâllerıyla el yazmalarımı kimse okuyamıyor. Bazen kendi yazımı kendim bile deşifre edemiyorum!

Yazarlığa özenen birinden ve taşkınlıklarından bu kadar bahsetmek yetmiştir herhâlde!

Son olarak, bu ihtiyarca boşboğazlık için özür dilemeliyim! Eski günleri hatırlama şansı verildiğinde yaşlılık böyle oluyor işte — özellikle de ortam bu nehir kıyısındaki, ağaçlıklı kayalık gibi hiç değişmeden geçmişî anımsatan bir yerse.

Ama batıda güneşin çekilişinin kıvılcık parıltısı görülüyor, kadim ağaçların tepelerinde ise yeni ayın ince, gümüşî orayı belirterek endişelendiriyor. Eve gitmeliyim...

•

Kediler ve Köpekler

Blue Pencil Club'ta bir kedi-köpek kavgasının (sizin çevreniz için belki yeni ama amatör gazetecilik camiasının hiç de yabancı olmadığı bir şey) başlamak üzere olduğunu duyunca, kulüpte hâlâ aktif olanların dâhiyane havlamalarının yanında, saygıdeğer bir eski üyenin söylediklerinin pek de bir ağırlığının olmayacağını bilsem de tartışmanın benim desteklediğim tarafından birkaç Thomasic miyavlama ve tıslamayla katkıda bulunmaktan kendimi alamadım. Tartışma kabiliyetimin çok da kuvvetli olmadığını bilen, Paterson Müzesinin müdürü ve değerli mektup arkadaşım James Ferdinand Morton, *New York Tribune*'de gerçekleşen benzeri bir tartışmanın kayıtlarını gönderdi. Söz konusu tartışmada Bay Carl Van Doren benim tarafımda yer alıyor, Bay Albert Payson Terhune ise köpek kabilesini destekliyordu. Bu tartışmadan ihtiyacım kadar bilgiyi çalmaktan memnun olacaktım ancak Makyavelist bir kurnazlığa sahip olan Bay Morton, köpek tarafındaki yazıların tamamını gönderirken kedi kısmının yalnızca küçük bir bölümünü yollamıştı. Benim kati ön yargımı göz önünde bulundurarak böyle bir yol izlemenin en adili olacağına kanaat getirdiğine hiç şüphe yok. Ama beni birazdan okuyacağınız fikirlerin çoğunu yeni baştan yaratmaya mecbur bıraktığından, benim için oldukça uygunsuz oldu.

Köpekler ve kediler söz konusu olduğunda seçimim o kadar belli ki şimdiye dek ikisini karşılaştırmak aklıma bile gelmedi. Nasıl maymunlara, insanlara, zencilere, ineklere, ko-

yunlara ya da pterodaktilere olumsuz duygular beslemiyorsam köpeklerle karşı da bu türden hisler beslemiyorum. Ama çocukluğumun ilk yıllarından beri kedilere özel bir saygı ve yakınlık duymuşumdur. Kedinin o kusursuz zarafeti ve kendi kendine yetmedeki üstün becerisinde evrenin mükemmel güzelliğini ve sade tarafsızlığını görüyorum; benim için bilinmeyenin tüm büyüğü ve cazibesi onun sessiz, gizemli havasında saklı. Köpek basit, yüzeysel duygulara hitap ediyor; kedi ise insan aklının kozmik algısına ve hayal gücünün en derin pınarlarına. Düşünmeyi seven Mısırlıların ve Poe, Gautier, Baudelaire ve Swinburne gibi daha sonra gelecek olan şair ruhların hepsinin de bu kıvrak, kadim cadının sadık kulları olması hiç de tesadüf değildir.

Doğal olarak, bir insanın kedileri ya da köpekleri tercih etmesi, tümüyle kendi karakterine ve dünya algısına bağlıdır. Gördüğüm kadarıyla köpekler en çok yüzeysel, hassas, duygusal ve demokratik insanlar tarafından, düşünmektense hissedilen, insanlığa ve sıradan zihinlerin geleneksel, yaygın duygularına önem veren, sürücül bir toplumun yalaka ve muhtaç eklentileri olmakta teselli bulan insanlarca seviliyor. Bu gibi insanlar kısıtlı bir hayal gücüne sahip, halkın sıradan değerlerini hiç sorgulamadan kabullenen ve allanıp pullanmamış, mutlak güzelliğin ayrımsanmasından, tasavvur edilmesinden ve tanınmasından doğan safi estetik ve felsefi zevkin keyfini sürmek yerine, çocukça inançlarına, duygularına ve ön yargılarına hitap edilmesini tercih eden insanlardır. Bu; basit duyguların, ortalama bir kediseverin kediye olan sevgisinde de vuku bulmadığı anlamına gelmez; yalnızca kedi sevgisinin, köpekseverlikte var olmayan gerçek bir estetizm özü barındırdığını gösterir. Gerçek bir kedisever, evrene dair her hanede karşılaşılacak türden basmakalıp safsataların verebileceğinden daha net bir açıklama talep eden ve tüm iyi insanların

köpekleri, çocukları ve atları sevdiği, bütün kötü insanların da bunlardan nefret ettiği yönündeki duygusal düşünceye inanmayı reddeden bir insandır. Kendisini ve kendi basit duygularını evrensel değerlerin bir ölçütü olarak görmeye ya da sık ahlaki yargıların muhakeme yeteneğini bulandırmasına izin vermeye gönüllü değildir. Lafın kisası, sevgisini abartmaktansa hayranlık ve saygı duymayı tercih eder; anlamsız bir samimiyet ve girişkenlik ya da kölevari bir biçimde tapınma ve itaat etme aldatmacasına kapılmaz, hiçbir şeyi doğası itibarıyla hayranlık uyandırıcı ve üstün olarak değerlendirmez. Köpeksevenler tüm savlarını bu sıradan, alçak ve bayağı nitelikler üzerine kurarlar ve komik bir biçimde, bir evcil hayvanın zekâ düzeyini kendi isteklerine ne kadar uyduğuna göre yargırlar. Kediseverler bu yanılgıdan muzdarip değildir; yaltaklanarak itaat göstermenin ya da bir insanın yanaşması olmanın üstün özellikler olduğu fikrini kabul etmezler ve çatıların karizmatik, esnek, alaycı ve yenilmez efendilerine özgü o olağanüstü zarfet ve güzellikle buluşan o soylu özgürlük, öz saygı ve bağımsız kişiliğe tapmakta özgürlerdir.

Sıradan düşüncelere sahip insanlar –günlük rutinlerle tatmin olabilen ve yaygın, duygusal temelli değerlerin ortaya çıkardığı inançları benimseyen, hayal gücü yoksunu kimse- her daim köpeksever olacaklardır. Onlar için hiçbir şey kendilerinden ya da ilkel duygularından daha önemli olamaz ve tam da bu duygulara hitap eden sevgili hayvanlarını yüceltmeyi ve takdir etmeyi asla bırakmayacaklardır. Böyle insanlar Doğu’ya özgü idealizm girdabına ve Orta Çağ’da klasik uygarlığı felakete sürükleyen bayağılaşmaya batmışlar ve mide bulandırıcı uysallık, teslimiyet, kibarlık, kardeşlik ve mızımız alçakgönüllülük illüzyonlarının yüce değerler sanıldığı ve tümünden yanlış bir ahlak ve felsefenin, fleksör kas sisteminin ürkek tepkilerine dayandırıldığı soyut, duygusal de-

ğerlerden oluşan karanlık bir dünyada yaşamaktadırlar. Geç Roma İmparatorluğu'nda Roma siyasetinin, yenik ve çökmüş bir halkın inancını egemenliğe taşıması sonucunda ironik bir biçimde bize kalan bu miras, zayıfları ve mantıktansa duyguları izlemeyi tercih edenleri doğal olarak etkisi altına almıştır. Ardından belki de insanların, sanki insanlık bir erdem ölçütüymüş gibi, köpekleri “insana çok benzedikleri” gerekçesiyle yüceltmeyi âdet edindikleri ve namuslu Edwin Landseer'ın, Victoria dönemi ünlülerinin tüm o insanımsı “tatlılık” adilik ve abesliklerini de resmederek yüzlerce kendini beğenmiş Fido, Carlo ve Rover portresi yaptığı bu sıkıcı on dokuzuncu yüzyılda doruğuna ulaşmıştır.

Ama bu entelektüel ve duygusal rezillik karmaşasının ortasında, Orta Çağ âdetlerinin gölge düşürdüğü eski medeni gerçekliklerde ısrarcı olan birkaç özgür ruh her daim var olmuştur. Bu gerçeklikler doğanın heybeti, güzelliği ve yabaniliğiyle karşı karşıya kalan, hayatı dolu dolu yaşayan Ari ırkını yılmaz ruhundan ve berrak bir zihinden doğan hakikate, kuvete ve güzelliğe yönelik değişmez, klasik sadakattir. Bu, kas gücünün erkeksi estetiği ve ahlakıdır; boyun eğmeyen, baskın, gururlu ve korkusuz fatihlerin, avcılarının ve savaşçıların cesur, hayat dolu, kendinden emin inançları ve tercihleridir. Bunların arasında kardeşliğe önem veren, sevgi görmek için salyaları akan barışçıların, siniklerin ve hislerine yenik düşenlerin yapmacıklıklarına ve mızımızlanmalarına yer yoktur. Bu soylu ve pagan kimsenin tanrıları, evrenin birbirine eş nitelikleri olan güzellik ve yeterliliklerdir. Böyle ebedî şeylere tapan birinin en yüce erdemi bayağılıkta, bağlılıkta, itaatte ya da duygusal karmaşada bulması beklenemez. Böyle bir mümin yıldızların, dünyaların, ormanların, denizlerin ve gün batımlarının güzelliğini taşıyan ve her şeye hükmeden doğanın tatlılığını, görkemini, doğruluğunu, kendine yeterliğini, zalimliğini, bağımsız-

lığını, kibirli ve hercai nesnelliğini en iyi şekilde gösteren neyse onu arayacaktır. Güzellik, soğukkanlılık, mesafelilik, felsefi duruş, kendine yeterlilik, yabancı üstünlük... Bunlar, sonsuz döngüsünde hareket eden bir gezegenin göze çarpmayan ama durmak bilmeyen kesinliğiyle kendi gizemli yörüngesinde yumuşak bir biçimde süzülen eşsiz kediden başka nerede bu kadar kusursuz ve eksiksiz bir şekilde vücut bulmuş olabilir?

Köpeklerin en çok hayal gücünden yoksun köylü ve kasabalılar tarafından, kedilerin ise hassas şairler, aristokratlar ve filozoflar tarafından sevildiği az sonra, biraz biyolojik ortaklık üzerine fikir yürütünce daha iyi ortaya çıkacaktır. Halk tabakasından olan, elleriyle çalışmaya alışkın insanlar şeyleri dokunarak, tadarak ve koklayarak yargırlar; daha kibar insanların görüşlerini ise karşılarındaki nesnenin çağrıştırdığı imgeler ve düşünceler belirler. Köpekler ve kediler söz konusu olduğunda ruhsuz köylü, karşısında yalnızca iki hayvan görür ve seçimini kendi yarım yamalak ve gelişmemiş ahlak, dostluk ve onurlandırıcı itaat anlayışına göre yapar. Öte yandan, hem bir beyefendi hem de düşünür olan biri her iki hayvanı da kendi doğal bağlantılarıyla birlikte algılar ve organik yaşamın o muhteşem uyumunda, köpeklerin o mendebur kurtlar, çakallar, tilkiler, dingolar ve benekli sırtlanlarla bir olduğunu, kedilerin ise ormanın efendileriyle birlikte yürüdüğünü ve mağrur aslan, kıvrak leopar, muhteşem kaplan, endamlı panter ve jaguarla aynı aileden olduğunu görmeden edemez. Köpekler basiretsiz duyguların, bayağılığın, köle-vari bir bağlılığın ve sürücüllüğün hiyeroglifleridir. Bunlar hep sıradan, ahmakça tutkulara sahip ve hem entelektüel hem de duygusal olarak az gelişmiş olan insanlara özgü özelliklerdir. Kediler ise güzelliğin, yenilmezliğin, mucizenin, gururun, özgürlüğün, soğukluğun, kendi kendine yetmenin ve mükemmel bir özgünlüğün runik yazısıdır. Bunlar da hassas, aydın, zihinsel

olarak gelişmiş, pagan, kuşkucu, şairane, felsefi, kontrollü, vakur, bağımsız, Nietzscheci, boyun eğmeyen ve üst sınıftan olan insanlara özgü niteliklerdir. Köpek köylü, kedi ise soyludur.

Bir uygarlığın niteliğini ve eğilimlerini, köpeklere mi yoksa kedilere mi yakın durduğuna bakarak değerlendirebiliriz. Firavunun firavun olduğu ve isteği üzerine güzel piramitlerin yükseldiği gururlu Mısır, kedinin önünde eğilirdi ve Bubastis'te kedi tanrıça için tapınaklar inşa edilmişti. Roma İmparatorluğu'nda asil evlerin birçoğunu zarif leoparlar süsler, altın bir boyunluk ve zincirle bezeli bir hâlde, o küstah güzellikleriyle atriyumda uzanırlardı. Antonin döneminden sonra Mısır'dan kedinin kendisi getirildi ve nadir bulunan ve kıymetli bir lüks olarak el üstünde tutuldu. Ama üstün ve bilgili halklar orada son bulmuştur. Batıl inançlar, aşırı coşkulu tavırlar, manastırlar, Azizler ve onların kalıntı ve eşyalarına yönelik zırvalıkların kol gezdiği rezil Orta Çağ'a geldiğimiz zaman kedinin soğukkanlı ve tarafsız güzelliğine verilen değerin oldukça düşük olduğunu görüyoruz. Karşımızda, onun o öz saygılı, soğukkanlı hâinden rahatsız olan, ayrıca gizemli ve az rastlanan bağımsızlığını karanlık güçler ve cadılıkla ilişkilendirip ondan korkan cahil köylülerin arasında, yalnızca fare yakalamaktaki becerisi yüzünden acı çeken bu güzel, küçük yaratığa karşı beslenen zavallı bir nefret ve zalimlik tablosu var. Doğu karanlığının bu kaba saba köleleri kendi bayağı duyguları ve eften püften amaçlarına hizmet etmeyen bir varlığa katlanamadılar. Kendilerine yaltaklanıp hizmetçilik yapan ve avlanan bir köpek istediler; kedinin, insanın ruhunu besleyen ebedî ve kayıtsız güzellik armağanıyla ilgilenmediler. Kediciğin o muhteşem sakinliğine, telaşsızlığına, rahatlığına ve insanların önemsiz amaçlarıyla tasalarına duyduğu küçümsemeye nasıl içerlediklerini tahayyül edebiliyorum. Bir dal parçası atın, köle ruhlu köpek badi badi yürüyerek, nefes nefese onu size geri getirir.

Aynı şeyi bir kedinin önünde yapın, sizi aldırışsız bir kibarlıkla ve biraz da sıkılarak izleyecektir. Aşağılık insanların, sırf birisi bir şey istedi diye hemen koşturan aşağılık bir hayvanı tercih etmesi gibi, üstün insanlar da kendi hayatını yaşayan ve yabancı iki ayaklıların çocuksu bir şekilde dal parçası fırlatmalarının kendisini hiç ilgilendirmediğinin, ilgisine de değmeyeceğinin farkında olan üstün hayvanı tercih eder. Kırbacınızı şaklattığınızda köpek sizi hoşnut etmek için havlar, inilder ve kendini yere atar. Bu, kendisini önemli hissetmesini sağlayan itaatkâr davranışları seven köylünün hoşuna gider. Öte yandan kedi, sizi etkileyerek canı istediğinde onu eğlendirmenizi sağlar; egzersiz yapmak istediği zaman sizi elinizde ucuna kâğıt bağlanmış bir iple odada koşturup durur ama havasında olmadığı zaman da sizin onunla oyun oynamaya yönelik tüm uğraşlarınızı karşılıksız bırakır. Bu, bir kişilik sahibi olduğunu, bağımsız olduğunu ve kendine saygı duyduğunu gösterir, hayatının size değil, kendisine ait olduğunu farkında olan bir canlının soğukkanlı hâkimiyetine işaret eder. Üstün nitelikli kimseler bunu fark edip takdir ederler çünkü onlar da kendilerinden emin, özgür ruhlardır ve takip ettikleri tek kural kendi kökleri ve estetik anlayışlarıdır. Köpeğin, evrendeki yegâne derdi anlamsız şefkat, amaçsız bir dostluk, pohpohlayıcı bir ilgi ve itaat olan, duygusal olarak gelişmemiş kimselerce tercih edildiğini çok açık bir şekilde görebiliriz. Kedi ise saltanatını evrenden hem dokunaklı uhrevi güzelliği hem de doğanın yalın, ebedî, sakin, telaşsız ve tarafsız olan düzen ve yeterliliğinin canlı bir şekilde simgeleştirilmesini talep eden, hayal gücü yüksek ve düşünen insanların arasında sürer. Köpek *verir* ama kedi *var olur*.

Basit insanlar hayatın ahlaki yönüne hep gereğinden fazla anlam yükler; bu abartıyı evcil hayvanlarına kadar uygulamaları hiç de olağandışı sayılmaz. Buna uygun olarak, köpeklerin

sadık, kedilerin ise *hain* olduklarıyla ilgili birçok boş laf duyarız. Ne demektir bu? Neye dayandırılmaktadır? Şüphesiz, köpek bir benlikten o kadar yoksun ve hayal gücü o kadar zayıf ki içinde sahibinkilerden başka bir istek barındıramıyor. Ama hangi gelişmiş akıl bir canlının doğasında olan böyle ahmakça bir fedakârlığa olumlu bir özellik yükleyebilir? Bir ayırım yapılacaksa zafer kesinlikle daha üstün ve doğası gereği kendi tasarılarından başka hiçbir şeye boyun eğmeyecek kadar gururlu olan ve elbette hiçbir sersem insanın kendisinden ne beklediğini, ne düşündüğünü ya da ne istediğini zerre kadar umursamayan kedinin olmalıdır. Bu *hainlik* değildir çünkü kedi kendi telaşsız isteklerinden başka kendisini bağlayan hiçbir anlaşılmaya katılmamıştır ve *ihanel*, daha öncesinde bariz bir biçimde yapılan bir anlaşmadan dönüldüğünü belirten bir sözcüktür. Kedi gerçekçidir ve kesinlikle ikiyüzlü değildir. Canının istediği şeyi istediği zaman alır ve vaatlerde bulunmaz. Hiçbir zaman verdiğinden fazlasını beklemenizi sağlamaz ve eğer kendi zevki için mırlamasının ve size sürtünmesinin, size yaptığı kısa süreli sevgi gösterileri olduğunu sanacak kadar ahmak ve dar kafalıysanız bu onun suçu değildir. Sizi sizden yemek, sıcaklık, barınak ve eğlenceden başka bir şey beklediğine inandırmaya asla çalışmaz. Onun zarafetini, güzelliğini ve mutluluk veren varlığını ona verdikleriniz için yeterli bir ödeme olarak görmüyorsanız, o zaman estetik algınızın ve imgelemenizin gelişim seviyesini eleştirmekte kesinlikle haklıdır. Kedisever, başkalarının köpek sevgisine şaşmamalıdır, hatta bu sevgiyi kendisi bile hissedebilir. Çünkü köpekler çoğunlukla sevimlidir ve bir efendinin sadık, yaşlı uşağını ya da kiracısını seveceği bir biçimde, biraz küçümsemeyle sevebilecek canlılardır. Ama yine de bir kedisever, kedi sevgisini paylaşmayanlara şaşırmadan edemez. Kedi güzelliğin ve üstünlüğün öyle mükemmel bir sembolüdür ki gerçekten güzelliğe değer veren birinin ve uygar bir kiniğin ona tapmaması neredeyse ola-

naksız görünür. Kendimize köpeğin “sahibi” deriz ama kim kendisine kedinin “sahibi” demeye cüret edebilir? Köpeğe *sahibizdir*, bizim yanımızda bir köle ve bizden aşağı bir yaratık olarak durur çünkü biz öyle olmasını isteriz. Ama bir kediyi eğleriz; konuğumuz ve eşitimiz olarak şöminemizi süsler çünkü o öyle ister. İnsanı ilahlaştırmak kanında olan köpeğin saçma bir şekilde ilahlaştırılan sahibi olmak övünülecek bir şey değildir. Ama kendi kendinin efendisi olan ve daha uygun ve ilginç birini bulsa o kişiyi tercih edebilecek filozof ruhlu kedi tarafından arkadaş ve sırdaş olarak seçilmek, işte bu oldukça belirgin bir övgüdür. Sanırım, kedilerin daha onurlu olduklarına ilişkin bu gerçeğin bir kırıntısı halk edebiyatında “kedi” ve “köpek” adlarının hakaret olarak kullanılmalarını etkilemiştir. “Kedi” sözcüğü, en fazla biraz kinci ve tehlike yaratmayacak bir şekilde sinsi olan kadınsı dedikodularla anılırken, “köpek” ve “it” sözcükleri hep olabilecek en berbat kötülük, onursuzluk ve yozlaşma durumlarıyla ilişkilendirilmiştir. Bu yakıştırmaların oluşturulması hiç şüphesiz birçok aklın, sinsiliğin, sızlanmanın ve yaltaklanmacı adiliğin, leopar ve aslanın soyundan olan bir canlının asla düşemeyeceği türden dipleri olduğunu, yarı-bilinçsiz ve muğlak bir biçimde fark ettiğini gösterir. Kedi de düşebilir ama asla kırılmaz. İnsanlığın İskandinav üyeleri gibi o da kendi hayatının kontrolünü elinden bırakmaktansa ölmeyi tercih eder.

Bu iki hayvana mantıksal bir çerçeveden bakıp da avantajın kedide olduğunu görmememiz imkânsız. Muhtemelen evrende gerçekten önem taşıyan tek şey olan güzellik, bizim birincil kıstasımız olmalıdır ve kedi bu kıstasta öylesine sivriyor ki diğer bütün karşılaştırmalar gereksiz kalıyor. Bazı köpeklerin gerçekten de görkemli bir güzelliğe sahip olabildikleri doğrudur ancak köpek güzelliğinin en yüksek seviyesi bile ortalama bir kedinin çok altında kalır. Köpek Gotik’ken, kedi

klasiktir; işleve uyum sağlayan kusursuz Helenistik formu, hayvanlar âleminde kedigillerden başka hiçbir yerde göremeyiz. Pisicik, biçimsel ve dekoratif uyumunun kusursuz klasisizmiyle, Dor nizamıyla yapılmış bir tapınak, İyon nizamıyla inşa edilmiş bir sütun dizisidir. Bu statik olduğu kadar kinetik olarak da geçerlidir; sanatta kedinin en basit hareketiyle dahi uyandırabildiği baş döndürücü etkinin bir eşi daha yoktur. Kediciğin tembelce gerinişindeki, gayretle yüzünü temizleyişindeki, oyuncu bir edayla yuvarlanmasındaki ve uykusunda yaptığı bilinçsiz hareketlerdeki o katıksız, o kusursuz zarafet, pastoral şiirin ya da janr resminin en iyi örnekleri kadar canlı ve mükemmeldir; şaşmaz bir isabete sahip sıçrayışları, atlayışları ve koşturup avlanmaları da aynı eşitlikte ama daha ateşli bir sanatsal değer taşır. Ama kediye asıl üstün kılan şey, hiçbir şey yapmadan durma ve dinlenme kapasitesidir. Peter Whiffle'da Carl Van Vechten kedinin ebedi sakinliğini bir yaşam felsefesi için model olarak almış, Profesör William Lyon Phelps ise kedinin yalnızca uzanmadığını, “bedenini yere âdeta bir bardak suymuşçasına döktüğünü” söyleyerek kediliğin sırrını çok güzel bir şekilde yakalamıştır. Başka hangi yaratık mekanik ve hidroliğin estetiğini böyle birleştirebilir? Bunu ortalama bir köpeğin itici solumasıyla, hırıldamasıyla, yaltaklanmasıyla, salya akıtmasıyla ve çoğu zamanki hantallığıyla, bir de sayısız yanlış, boşa giden duygusuyla karşılaştırmak. Elbette, titiz kedi temizlik konusunda da açık ara öndedir. Hepimiz kediye dokunmaktan hoşlanırsak. Ancak yalnızca vurdumduymaz insanlar; kör beyin hücreleri bir anlamsız uyarınca harekete geçirildiğinden, sıçrayıp duran, yaygara yapan ve tuhaf bir heyecanla debelenen, tozlu ve muhtemelen kötü kokan köpeğin patisi ve burnuyla kendilerini aşırı heyecanlı bir şekilde ıslak ıslak dürtmesinden gerçekten hoşlanabilir. Bu köpekse heyecan, insanı bıktırarak kadar çok edepsizlikle doludur. İyi yetiştirilmiş insanlar başkalarını dürtüp hırpalamazlar. Kedinin insa-

na yaklaşımının da buna uygun bir biçimde nazik ve kontrollü olduğunu, zarif bir şekilde kucağınıza yerleşirken ve nedense yazı yazdığınız masaya atlayıp hem ciddi hem de biraz komik bir şekilde pati atarak kaleminizle oynamaya çalıştığı zamanlarda bile yumuşak davrandığını görürüz. Kibarlığın şeyhi olan Muhammed'in medenilikleri yüzünden kedileri sevmesine ve kabalıkları yüzünden köpeklerden hoşlanmamasına ya da kedi, nazik Roma ülkelerinin favori hayvanıyken, köpeklerin sert, becerikli ve biraya düşkün Orta Avrupalılar arasında başı çekmesine hiç şaşırıyorum. Bir kedinin yemek yemesini inceleyin, sonra bir de köpeğin yemek yiyişine bakın. İlki, doğuştan gelen, kaçınılmaz bir incelik sayesinde kendini kontrol altında tutar ve var olan en kaba hareketlerden biri olan bu sürece bir zarafet katar. Öte yandan köpek, o hayvani ve obur açgözlülüğüyle tümünden iğrençtir; ormandaki akrabasıyla olan benzerliğini ve "aç bir kurt gibi yemek" lafının doğruluğunu oldukça açık ve utanmaz bir biçimde gözler önüne serer. Soyun güzelliğine gelince birçok köpek cinsi şüphe götürmez bir biçimde çirkin, hangi cinsten olursa olsun, sağlıklı ve iyi gelişmiş olan tüm kedilerin güzel olduğu gerçeğini kim reddedebilir? Elbette birçok çirkin kedi de mevcuttur. Ama bunlar kırmalığın, yetersiz beslenmenin, deformasyon ya da yaralanmaların sonucudur. Olması gerektiği gibi olan hiçbir kedi cinsinin zarafetten birazcık olsun bile şaştığı iddia edilemez, düşünülemez. Aynısını suratları doğaya aykırı bir şekilde düzeltilmiş olan buldoglar, bedenleri grotesk bir şekilde uzatılmış daksundlar ya da berbat bir şekilde biçimsiz ve kabarık tüylü olan Airedale teriyerleri ve benzerleri için söyleyemeyiz. Elbette, estetik ölçütlerin göreceli olduğunu doğrudur. Ancak gözlemlerimizi hep aynı ölçütler üzerine kurduk ve kedileri ve köpekleri Batı Avrupa'nın estetik ölçütlerine göre karşılaştırırken ikisine de haksızlık yapmış olmuyoruz. Tıbet'te şimdiye dek keşfedilmemiş bir kabile Airdale'leri güzel, İran kedilerini

ise çirkin bulursa onları kendi algı alanlarının dışına çıkma-ya ikna etmeye çalışacak değiliz. Ama şu anda kendimizle ve kendi algı alanımızla meşgulüz ve buradaki nihai karara en iflah olmaz köpeksever bile pek karşı çıkmayacaktır. Böyle birisi genelde “Snookums o kadar çirkin ki güzel!” diyerek, sorunu nükteli bir çelişkiyle başından savmayı seçer. Bu, çokça sevilen çizgi karakterler ve yaratık-bebeklerde ya da tüm Billiken ve Krazy Kat tertipleri gibi, sözde gelişmiş olan kültürel kabalığın “yuvalarında” ve “samimi köşelerinde” bulunan kusurlu süprüntülerde görülen, çocuksu bir şekilde grotesk ve tatsız bir şekilde “sevimli” olma eğilimidir.

Zekâ konusuna gelince köpek savunucularının gülünç iddialarda bulunduğunu görüyoruz. Gülünçler çünkü oldukça saf bir biçimde bir hayvanın zekâsını insanın isteklerine itaat etme seviyesine göre yorumluyorlar. Köpek istediğinizi getirir, kedi bunu yapmaz; demek ki (onlara göre) köpek daha zekidir. Köpek, sirklerde ya da taşlamalı güldürülerde numaralar yapmak için kediye göre daha iyi eğitilebilir, demek ki (Ey Zeus! Ey Yüce Dağ!) beyinleri daha gelişmiştir. Elbette bunların hepsi saçmalığın daniskasıdır. Onu daha kolay etkileyip istediğimiz kişiye oy vermesini sağlayabiliyoruz diye zayıf iradeli bir insanın, kandıramadığımız bağımsız bir vatandaştan daha zeki olduğunu söylemeyiz. Ama yine de saymakla bitmeyecek kadar çok insan kedi ve köpeğin beynine değer biçerken tam olarak bu savı kullanıyor. Kölelik etmekte yarışmak, kendine saygısı olan hiçbir insanın yapacağı bir şey değildir ve kedilerle köpeklerin zekâ seviyelerini etkili bir şekilde ölçmek istiyorsak bunu ancak söz konusu hayvanlar insan etkisinden uzak, bağımsız bir hâldeyken ve kendi amaçlarına ulaşmak için kendi zihinlerini kullanırken yaptığımız dikkatli bir gözlem sonucu elde edebileceğimiz son derece açıktır. Bunu yaptığımız zaman, “akıllı” ve “sadık” av ve çoban köpeklerinin koyun gibi

bir itaatle öğrendikleri yapay numaralarını ve taşkınlıklarını tümüyle gölgede bırakan, kılıç gibi keskin ve planlı bir zekâ, irade ve orantı anlayışı barındırdığından istekleri ve çalışma yöntemlerini çok az belli eden, mırlayan şömine başı arkadaşımıza karşı oldukça yerinde olan bir saygı duyacağız. Kapıdan geçmeye karar veren bir kediyi izleyin; o arada başka şeylerle ilgileniyormuş gibi görünse de gerçekte uygun fırsatı yakalamak için nasıl da bekler. Bir avın en can alıcı noktasında inceleyin onu ve onun ihtiyatlı sabrını ve bulunduğu çevreyi sessizce araştırmasını, rakibi köpeğin gürültüyle, debelenerek yürümesi ve eşelenmesiyle karşılaştırın. Kedinin avından boş döndüğü pek görülmez. Ne istediğini bilir ve bunun için zaman harcaması gerekse bile –ki bu amaçsız evrende zamanın gerçekten önemli olmadığını felsefi olarak ayırdındadır– istediği şeyi en etkili biçimde elde etmesini bilir. Onu yaptığı içten vazgeçirmek ya da dikkatini dağıtmak mümkün değildir ki biz insanlar bu zihinsel azmin, dikkat dağıtan karmaşık şeylerin varlığına karşın dikkati yapılan iş üzerinde yoğunlaştırabilme becerisinin düşünsel güç ve olgunluğun oldukça geçerli bir belirtisi olduğunu biliyoruz. Çocuklar, yaşlı kocakarılar, köylüler ve köpekler amaçsız dolaşırken kediler ve düşünürler hedeflerine sadık kalırlar. Kediler beceriklilik konusunda da üstünlüğü ellerinde tutmaktadır. Köpekler tek bir şey yapmak için çok iyi eğitilebilirler. Ancak psikologların da belirttiği üzere bu tepkiler dışarıdan aşılana, otomatik bir hafızanın ürünüdür ve gerçek zekâ belirtilerinden yana oldukça kısırdır. Bir canlının beyninin soyut gelişimini değerlendirmek için onu ilk defa karşılaştığı, yabancı durumlarla karşı karşıya getirin ve kendi gücünün, önüne aydınlatılmış patikalar serilmeden, safı akıl yürütme yöntemini kullanarak amacına ulaşmasını nasıl sağladığını inceleyin. Bu durumda kedi sükûnet içerisinde, bir düzine gizemli ve başarıya ulaşan alternatif üretebilirken zavallı Fido ne olduğunu anlamadan şaşkınlık ve heyecan

içinde havlamaktan öteye geçemeyecektir. Geleneksel sinema üslubunda olduğu gibi, av köpeği Rover'ın, popüler duygusal algıya hitap eder bir biçimde yanan eve girip bebeği kurtarabileceğini düşününce bıyıklı, mırlayan Nig'in biyolojik olarak daha üstün bir varlık olduğu, hem fiziksel hem de psikolojik olarak insana daha yakın bir canlı olduğu gerçeği bir kez daha ortaya çıkıyor. Çünkü insanın verdiği emirlere bağlı değildir ve böylece değerlendirmesini felsefi ve estetik standartlara yapan kimselerin gözünde daha büyük bir saygı hak etmektedir. Şahsen hangisine daha düşkün olduğumuzdan bağımsız olarak kediye, köpeğe duyamadığımız bir saygı duyarız; eğer klişesever ya da heyecan esiri değil de güzelliğe değer veren, akılcı insanlarsak hiç şüphesiz kedi bizim için daha ağır basacaktır. Ayrıca, mesafeli ve kendi kendine yeten kedinin duygulara hitap eden bir çekicilikten yoksun olduğu da söylenemez. O yobaz ahlaki yargıdan, "hain ve korkunç kuş katili" ön yargısından, kendimizi kurtarıp "zararsız, önemli kedi" algısına geçebildiğimizde kedide mutlu evcimenlik sembolünün en üst noktasını buluruz, yavruları ise şiir ölçülerinin en coşkulu olanlarıyla tapılacak, idealleştirilecek ve övülecek varlıklar hâline gelirler. Giderek yaşılanıyor olmamın verdiği yumuşaklıkla birlikte hiç de felsefi olmayan bir şekilde iri sarı gözlü, kömür karası kedi yavrularına karşı zaafım var ve Doktor Johnson'ın kaldırımdaki direklerin yanından onlara vurmadan geçememesi gibi, ben de bu yavruların yanından onları okşamadan geçemiyorum. Aynı şekilde kedilerin çoğunda köpeklerdeki, insanlardaki, atlardaki ve benzerlerindeki fazlasıyla övülen, karşılıklı sevginin de bir benzeri var. Kediler zamanla bazı insanları devamlı olarak kendi zevklerine hitap eden davranışlarla ilişkilendiriyor ve bu kişiler için, kendisini onlar geldiği zaman –ister yiyecek ya da içecek taşısınlar ister taşınmasınlar– hissettikleri hoş bir heyecan, uzun süreli yokluklarında ise açıkça görülebilen bir dalgınlık hâli

şeklinde gösteren bir kabul ve bağıllık geliştiriyorlar. Amatör dostumuz Bayan Miniters'in, Allston ve Malden'li rahmetli gri dostu Tat, bu durumu ondan başka kimsenin verdiği yemeği yemeyecek kadar ileri götürmüştü, Parker'ın kibarlıkla verdiği yiyeceğe dokunmaktansa açlıktan ölmeyi tercih ediyordu. Aynı zamanda o huzurlu evdeki başka bazı kedilere karşı da gözle görülür bir sevgisi vardı; bıyıklı dostlarından birine kendi iradesiyle yiyecek ikram ederken azılı düşmanı, kömür karası Snowball'un tabağına attığı en ufak bakışa oldukça vahşi bir şekilde karşılık verirdi. Kedilerin gösterdiği bu türden yakınlıkların temelde bencilce ve çıkarıcı olduğu iddia ediliyorsa o hâlde ilkel, hayvani içgüdülerden kaynaklananların dışında insanların sevgisinin ne kadarının bundan farklı bir temele dayandığını tartışabiliriz. Buradan çıkan sonucun sıfır olduğunu gördükten sonra, bu saf "bencil kedi" suçlamasından kendimizi arındırabiliriz.

Kedinin olağanüstü soğukkanlılığının bir sonucu olan üstün ve yaratıcı bir iç dünyası olduğu iyi bilinir. Köpekse zavallı bir yaratıktır; tamamen başkalarının eşliğine bağımlıdır ve bir sürünün içinde ya da efendisinin yanında değilken amaçtan bütünüyle yoksundur. Yalnız bırakıldığında aklına yorgun düşüp uyuyana dek havlamaktan, ulumaktan ve ortalıkta dolaşıp durmaktan başka yapacak bir şey gelmez. Ancak kedinin kendini memnun etme olasılıkları hiç tükenmez. Üstün insanlar gibi o da yalnız kalınca mutlu olmasını bilir. Etrafına bakıp da kendisini eğlendirecek kimseler göremeyince kendi kendini eğlendirmeye başlar. Yalnız olduğunu düşünen, hareketli ve dengeli bir kedi yavrusunu gizlice izlemeyen biri kedileri gerçekten tanımamıştır. İnsan ancak bu içten kuyruk kovalama oyununu ve doğal mırlamayı deneyimledikten sonra Coleridge'in aslında kedi değil insan yavrusuna yazdığı dizeleri gerçekten anlayabilir:

“...kıvrak bir elf,

şarkı söylüyor ve dans ediyor, kendi kendine.”

Ancak kedilerin oyununu tarif eden ciltler dolusu kitap yazılabilir çünkü böyle bir oyunculuğun estetik yönleri ve çeşitleri sonsuzdur. Psikologlara göre, böyle oyunlar esnasında birçok kedi gerçek bir mizah ve eğlence duygularının etkisinden kaynaklanan özellikler ve davranışlar göstermektedir; demek ki kedileri güldürmek Cheshire sınırlarının dışında da mümkündür. Kısacası, köpek eksik bir canlıdır. Bayağı bir insan gibi, dışarıdan duygusal uyarana ihtiyacı vardır ve tanrı veyahut amaç gibi yapay şeyler oluşturmaya gereksinim duyar. Ancak kedi kusursuzdur. İnsan düşünürler gibi kendi kendine yeten bir canlı, küçük bir evrendir. Gerçek ve bütün bir varlıktır çünkü öyle olduğunu duyumsar ve düşünür. Buna kıyasla köpek, kendini yalnızca başka bir şeyle bağlantılı olarak tahayyül edebilir. Köpeği kırbaçlayınca elinizi yalar. Rezillik! Hayvanın kendisine dair, başka bir canlının daha değersiz olan bölümü olmaktan başka bir algısı yoktur. Bu durumda üstün olan kısım da siz oluyorsunuz. Siz nasıl başınız ağrıdığı zaman kafanıza vurmaya düşünmezseniz, o da siz ona vurduğunuzda size karşılık vermeyi aklına getirmez. Ancak bir kediye kırbaçlarsanız size ateş saçan gözlerle bakarak geri çekildiğini, onuru ve kendine saygısı yüzünden öfkeyle dolduğunu göreceksiniz. Tek bir darbe daha vurun, o da size saldırır çünkü o soylu biridir ve sizin eşitinizdir, kendi bedeni üzerindeki hâkimiyetine ve şahsına yöneltilen böylesi bir tecavüzü asla kabul etmez. Sizin evinizdeyse bu yalnızca canı öyle istediğinden, hatta belki de size küçümsemeyle karışık bir iyilik yapmak içindir. Sevdiği şey evdir, siz değil çünkü filozoflar, insanların en fazla manzaraya yapılan ufak ilaveler olabileceğinin farkındadırlar. Bir adım daha ileri giderseniz sizi tümenden terk eder. Kediyle olan ilişkinizi yanlış anlamış ve

onun efendisi olduğunuzu hayal etmişsinizdir; gerçek bir kedi böyle bir terbiyesizliğe tahammül edemez. Böylece bu ayrımı kavrayabilmekte sizden daha başarılı olan, daha öngörülü bir arkadaş aramaya koyulur. Bırakın, diğer yanağını uzatmaya inanan kansızlar kendilerini yalaka köpeklerle avutsunlar. Damarlarında İskandinav alacakaranlığın kanı dolaşan güçlü Pagan için, Thor ve Odin'in karşısında bile dimdik durup yüzlerine o muhteşem yuvarlaklıktaki, sarı ya da yeşil ışıltıya gözleriyle, derin derin bakabilen, Freya'nın korkusuz küheylanı kedi gibi bir hayvan daha yoktur.

Böylelikle Bayım (tekil hitap kullanıyorum çünkü sizin, ey Jacobe Ferdinande, kedilere karşı, on sayfayı geçen bu yazıyı size hiç zararı dokunmamış bu değerli cemiyete savuracak kadar gaddarlık duyduğunuza gerçekten inanmıyorum), “beyefendilerin kedileri tercih etmesini” hem benim hem de Bay Van Doren'in iyi zamanlanmış ifadelerimizde belirttiğimiz çeşitli sebeplerini yeterince özetlemiş oldum. Bay Terhune'un, Tribune'ün sonraki sayılarından birinde çıkan yanıtının konunun dışında kaldığını düşünüyorum. Sunulan gerçeklerin çürütülmesinden çok, yazarın sevgi ve dostluğa önem veren, canlı bir yaratık tarafından önemli görülmekten hoşlanan, erdemi, insani gayelere olan bağlılığa göre ölçen, bir “asalaktan”, güzelliğin sadece kendi varlığı için var olma hakkını hiç hesaba katmadan, yalnızca ahlaki bir temelden yola çıkarak nefret eden ve dolayısıyla insanın en asil ve sadık dostunun yanından hiç ayrılmayan köpek olduğuna kanaat getiren o bilindik “çok insani” çoğunluğun bir üyesi oluşunun, tümüyle kişisel bir şekilde tasdik edilmesi olabilmış. Herhâlde Bay Terhune atları ve bebekleri de seviyordur; sonuçta yüce milliyetçilerin inancına göre onlar da iyi, cana yakın ve güçlü olan Arrow Collar erkekleri ve Harold Bell Wright Kahraman Okulu üyelerinin (her ne kadar motorlu araba ve sevgili

Bayan Sanger bu ikisini epey azaltmış olsa da) gözdeleri arasında yer alıyorlar.

O halde köpekler hem kendileri köylülerdir hem de köylülerin hayvanlarıdır. Kediler ise hem kendileri saygıdeğerlerdir hem de saygıdeğerlerin hayvanlarıdır. Köpek; basit duyguları, eskide kalmış ahlaki değerleri ve insan merkezliği yalın ve tarafsız güzelliğin üzerinde görenler için, “halk ve gelenekselliği seven” ve “kendilerini gerçekten önemseyen biri varsa birazcık sakarlığa aldırış etmeyecek” olanlar içindir (Landseer’ın sahibinin mezarının başında bekleyen köpek tablosu, *The Old Shepherd’s Chief Mourner*). Köpeksever, pek öyle entelektüel meselelerin insanı değildir ama her daim dürüsttür ve Saddypost ya da N. Y. World’ü fazla anlaşılması güç de bulmaz (metinden aynen), Valentino pek ona göre değildir ama Doug Fairbanks’in tam da bir akşam eğlencesine uygun olduğunu düşünür. Tümüyle yapıcı, akıl sağlığı yerinde, hal-kını düşünen (radyodan bahsetmeyi unuttum), normal... İşte köpekleri tercih eden kişi böyle becerikli biridir.

Kedi, soylu dostlarına (her ne kadar küçük Belknap, Felis’ten çok hoşlanmıyor olsa da) hayranlık duyan soylular içindir; bu soyluluk ister aileden ister eğilimlerden ister ikisinden birden kaynaklanıyor olsun, hiç fark etmez. Kör ve amaçsız bir evrende, güzelliğin yaşayan yegâne kuvvet olduğunun bilincinden olanlara ve bu güzelliğe, anın duygusal ya da ahlaki yanılsamalarına düşmeden her biçimiyle tapanlara göredir. Duyguların ne kadar anlamsız, insanların amaçları ve isteklerinin ne kadar boş olduğunu bilen, bu yüzden yalnızca gerçeğe tutunanlara göredir. Güzellik gerçektir çünkü kendi özü olan ve uyandırdığı duygular dışında bir öneme sahip olduğu yanılgısını yaratmaya çalışmaz. Kedisever, içinde bulunduğu evrenle tatmin olan, sahte yücelik algılarına kapılmayandır; geleneksel ön yargıların sebep olduğu o berbat ahlakın etki-

sinde kalmayan, sessizliği, kuvveti, özgürlüğü, zevki, üstünlüğü, kendine yetmeyi ve düşünmeyi sevendir. Bir canlının gelip suratını yalamasından ve önce dayak yiyip hemen ardından da okşanmayı kabul etmesindense kendisine saygı duymasını tercih eden güçlü, korkusuz bir insandır. Adanmışlık, itaat ve korku hiyerarşindeki sinik ve korkak bir uydudansa bireyselliğin soyluluğu içinde, kendisine eşit olan gururlu ve güzel bir canlı arayan kişidir. Kedi, bir “misyonu” olan o hareketli, kendini beğenmiş, değersiz işçiye göre değil dünyanın içinde gerçekten de uğraşmaya değecek hiçbir şey barındırmadığını bilen bilgili ve hayalci şaire göredir. Sanat meraklıları, duayenler, dekadanlar ve benzerlerine göre. Gerçi, bu zamanlardan daha sağlıklı bir çağda böyle insanların uğraşabileceğı şeyler vardı, böylelikle onlar o ihtişamlı pagan çağların tasarımcıları ve liderleri olmuşlardı. Kedi, yaptığı şeyleri boş bir görev duygusuyla değil güç, zevk, ihtişam, macera ve cazibe için yapanlara, geceleri tek başına söylediğı şarkılarda eski savaşları anlatan arpçıya ya da güzellik, şan ve hiçbir demokrasi ya da zayıflığın gölgesinin düşmediğı muhteşem bir saray için çarpışmaya giden savaşçıya göredir. Faydalı olmak düşüncesine ya da sıkıcı sözlere kanmayan, kendi isteğıyle, safi varlıkları çabalarına değecek olan rahatlık, güzellik, itibar ve kültür isteyenlere göredir. Oyun ve sakinliğin hayatta iş ve telaştan daha önemli olduğunu bilen ve sonucunda daha fazla uğraştan başka hiçbir şey getirmeyecek bir şey için uğraşmanın, uygar ruhun kabul etmemekte direneceğı, acı bir ironi olduğunu bilene göredir.

Güzellik, kendine yeterlilik, huzur ve iyi bir terbiye... Uygar olmak bunlardan başka ne gerektirir? Bunların hepsi de şöminenin önündeki ipekten minderinin üzerinde olanca görkemiyle oturan ufak, ilahi hükümdarımızda mevcuttur. Güzellik ve neşe, gurur, uyum ve düzen, canlılık, sakinlik ve bütünlük; hepsi ondadır ve kendisine tam manasıyla tapılması

için karşısındakilerin gözlerinin önündeki perdenin kalkmasını beklemektedir. Gerçekten uygar olan hangi insan Bast'ın yüce rahibi olmayı hevesle kabul etmez? Bence, biz tüm on dokuzuncu yıldızı gölgeleyen ve sevimsiz, pis köpeği duygusal saygınlığın en üst noktasına taşıyan ahlak ve demokrasi düşlelerinden yavaş yavaş kurtuldukça, kedinin yıldızı da yükseliyor. Bir monarşi ve güzellik devrimi Batı uygarlığını eski yerine getirecek mi yoksa bölücü güçler faşist düşüncenin bile fark yaratamayacağı kadar kuvvetliler mi, bunu henüz kimse bilemez. Ama şu an için kinik dünya, on dokuzuncu yüzyılın yalanları ve gelecek on yılların uğursuz gizemi arasından kendini gösteriyor ve en azından eski pagan bakış açısından, duruluğundan ve dürüstlüğünden bir ışık görebiliyoruz.

Bu ışık ise altından ve fildişinden inşa edilen bir kubbenin altında yer alan, ipek ve düştten yapılmış bir tahtta duran bir putu aydınlatıyor ve o put; kaba ölümlüler arasında hak ettiği değeri her zaman bulamayan, ölümsüz zarafetin vücut bulmuş hâinden, mağrur, yenilmez, gizemli, görkemli ve tarafsız Babilliden, üstünlüğün ve sanatın ebedî dostu, kusursuz güzelliğin timsali ve şiirin kardeşi, kibar, becerikli ve asil kediden başkası değil.

Clark Ashton Smith'e Mektup¹

Sevgili C A S,

Mektubunu ve *The Overland*'i okumaktan büyük zevk aldım. İkincisinin geri gelip gelmeyeceğini henüz bilmiyorum, eğer gelmezse de kopyanın emin ellerde olduğundan ve talimat beklediğinden emin olabilirsin. Sterling, aldığı birçok övgünün de gösterdiği üzere kendini kanıtladı. Bu övgülerin hemen hepsi oldukça incelikli ama bana göre seninki akılcılığı ve seçkinliğiyle diğerlerinin arasından sıyrılıyor. Geçen yıl sana bu konudaki şüphelerinin ne kadar gereksiz olduğunu söylemiştim. Sterling'in portresinin kesinlikle gerçekçi bir havası var; böyle uygun, klasik bir yüz okuma becerisi her şairde bulunmaz.

Verlaine çevirin de son derece canlı, zarif ve güzel olmuş; diğerlerine de aynı şekilde devam edeceğine eminim. Verlaine'in iyi İngilizce çevirilerine rastlamadım hiç. Verlaine ve Baudelaire çevirmek boş vakitlerinde ilgilenmek için değerli bir uğraş olacaktır. Fransızca dizelerin düzeltilmiş hâlleri hiç şüphesiz Galpinyn ölçülere tamı tamına uyuyor. Galpin'i bir dahaki görüşümde ona göstereceğim, o zamana kadar da başkalarına göstermekten mutluluk duyacağım. Geçenlerde mektuplaşma aracılığıyla gerçek bir Fransız beyle tanıştım. Jean Reçois adında, akıllı ve genç bir Güney Fransalı; şu an New York'ta yaşıyor ve İngilizce fantezi yazma arzusunda.

1 27 Kasım 1927

Yakında ona senin Fransızca şiirlerini göstereceğim. Bu arada ondan mektup alabilirsin, senin adresini verdim.

Bu zamana kadar yeni bir kitap hazırlamış olmalısın, bu konuda W. Paul Cook'la irtibata geçmeni şiddetle tavsiye ederim. Bu aralar tam da böyle alışılmadık bir yetenek ürünü, eşsiz özellikler taşıyan ince kitaplar basmakla ilgileniyor. Loveman'ın² *The Hermaphrodite*'inde yaptığı gibi, bunda da maddi risk almaktan çekinmeyeceğine eminim. Bu konuda oldukça makul; eğer yazar riski göze alabiliyorsa ne âlâ, alamıyorsa da bunu kendisi yapıyor. Sürekli tehdit ettiği üzere, benim *Sakınan Ev*'imi ancak böyle yayımlayabilecek gibi. Konuyla ilgili onunla mektuplaşmaya başla. İşlerinden birinin hak ettiği şekilde yayınlanmasını dört gözle bekliyorum ki bu şimdiye kadar yalnızca *Star Reader ve Odes&Sonnets* için gerçekleşti. Cook istediğinde gerçekten iyi iş çıkartabiliyor; redaksiyona da bizzat yardım edeceğime emin olabilirsin. Herhâlde şimdi Wandrei'in bir kitabını bastığını biliyorsundur; bu kitabın prova baskılarını çok yakında görmeyi bekliyorum.

Dwyer da resimlerin konusunda herkes kadar heyecanlandı — ki şimdiye kadar sana söylemiş olsa gerek. Benim gibi o da bazılarını, özellikle, benim de hayal gücüm üzerinde güçlü bir etki bırakan siyah beyaz *Dreamland* illüstrasyonlarını almaya gücü yetmediği için epeyce üzgün. Onları Long'a ve New York'taki gruba gönderdi. Loveman, De Casseres'in mutlaka görmesini sağlayacaktır diye düşünüyorum. Belki ona iki satır bir şeyler yazabilir ve De C. ile o bahsettiğin Bayan Turner'ı unutmamasını söyleyebilirsin. Veya vakit kaybetmemek adına bunu ben de yapabilirim. Şimdi çizim tahtana yerleştirdiğin o yeni kâğıt için merakım daha da kabardı. Şeytani dehanın tasavvurlarıyla kâfirleşen o kâğıdı çok geçmeden görebilecek miyim acaba!

2 Samuel E. Loveman (1887 - 1976), Amerikalı şair, eleştirmen.

The Recluse'u beğeneceğini biliyordum, umarım diğer sayıları da aynı kalitede olmaya devam eder. Kabul edilen ilk katkı olan şiirsel düzyazın faydalı bir alamet oldu. Bu arada, mektuplaştığım biri bana yeni bir profesyonel tuhaf dergi kurulduğundan bahsetti; ismi *Tales of Magic & Mystery*, editörü Walter Gibson, adresi de 931 Drexel Apartmanı, Philadelphia. Wright'ın reddettiği bazı işlerimi gönderdim. Belki birkaç şiir ve eskiz ya da *The Abominations of Yondo*'yu gönderebilirsin. Bir şansını dene. Gerçi dergi hakkında hiçbir bilgim yok, şu an aktif mi yoksa daha ileride mi yayına başlayacak, onu bile bilmiyorum.

Auburn doğasına ne kadar borçlu olduğunu fark etmene şaşırmadım; önünde sonunda hepimiz düşüncelerimin ve izlenimlerimizi doğuranın gördüklerimizin yarattığı çağrışımlar olduğunu öğreniyoruz. Bu noktayı geçen kış öylesine yazdığım, muhtemelen hiçbir zaman basılmayacak kısa romanlardan birinin sonunda da belirtmiştim. Seyahat etmek güzel ama insanın kendi evinin eski, tanıdık manzaralarına da ihtiyacı var! Şahsen Georgia'nın sakin, eskilerden kalma günlük yaşantısıyla, kuleleri ve eski çatılarının oluşturduğu silüet bana hayatımın geri kalanında fazlasıyla yeter. Burası beni şekillendiren kil ve en doğal uyum sağladığım yer. Sizinkinin aksine, bizdeki sonbahar şaşırtıcı ve hoş bir biçimde ılık geçti ve bana taşraya doğru birçok gezi yapma fırsatı verdi. Eyaletin kuzey ve batı tarafları bu ayın başında N. E.'yi vuran sellerin bir kısmından etkilendi ama Providence hiç zarar görmedi.

Bu sonbaharda yeni bir şeyler yazmaya hiç fırsatım olmadı ama daha sonrasında yazacağım bazı doğaüstü hikâyeler için notları ve özetleri düzenliyorum. Özellikle de çılgın Arap Abdul Alhazred'in meşhur ve uğursuz *Necronomicon*'uyla ilgili bilgi topladım. Görünüşe göre bu sarsıcı eser Yemen, San'a'da MS 700 civarlarında doğan ve Babil harabelerinden, MEMP-

his'in³ yer altı mezarlarına, Güney Arabistan çöllerinin iblislerle dolu, ayak basmamış bölgelerine birçok gizemli yolculuk yapmış biri tarafından yazılmış. Güney Arabistan çöllerinde gittiği yerlerden biri olan Roba el Khaliyeh'de insanlık dışında varlıklara ait kanıtlar bulduğunu ve Yog-Sothoth ile Cthulhu ibadetini öğrendiğini iddia ediyor. Abdül kitabı yaşlılık yıllarında, Şam'da yazmış. Kitabın ilk ismi Al Azif. Azif (bk. Henley'nin Vathek notları), geceleri duyulan ve Arapların uluyan iblislerden geldiğine inandıkları garip sesler (böcek sesleri) anlamına geliyor. Alhazred 738 yılında korkunç koşullar altında ölmüş — ya da kaybolmuş. 950 yılında Al Azif, Bizanslı Theodoros Philetas tarafından Necronomicon adıyla Yunancaya çevrilmiş, bir yüzyıl sonra da Konstantinapolis Başpapazı Michael'in emriyle yakılmış. 1228'de Olaus tarafından Latinceye çevrilmiş ama 1232'de Papa IX. Gregory kitabı *Index Expurgatorius*'a⁴ koymuş. Orijinal Arapça versiyonu Oleus'un zamanından önce kaybolmuş, bilinen son Yunanca kopya ise 1692'de Salem'de yok edilmiş. Eser 15, 16 ve 17. yüzyıllarda basılmış ama hâlâ varlığını sürdüren çok az kopya var. Her neredelerse dünyanın iyiliği ve insanların akıl sağlığını korumak için çok iyi saklanıyor. Bir keresinde, Arkham'daki Misakonic Üniversitesi kütüphanesinde bir kopyanın tamamını okuyan bir adam, gözlerinde vahşi bir ifadeyle tepelere doğru kaçmış... Ama bu başka bir hikâye!

Yerli ifrit ve cinlerden sevgiler...

En iyi dileklerimle,

H. P. L.

3 Kahire yakınlarındaki bir antik şehir.

4 Roma Katolik Kilisesinin yasaklı kitaplar listesi.

Not: Geçen pazartesi Sir Rennell Rodd'un modern Yunan folklorunda klasik mit kalıntılarıyla ilgili bir konuşmasını dinledim. Gerçekten şaşırtıcıydı. Görünüşe göre, satirler, Moiralar, Kharon gibi varlıklara hâlâ inanılıyor ve aziz kılığında hâlâ eski tanrılara tapılıyor. Satirlerle ilgili halk hikâyeleri son derece tuhaf; insana Machen'in "küçük insanlar"ını hatırlatıyorlar.

.

August Derleth'e Mektup¹

Loveman ve korku öyküleri konusunu kapatmadan önce, S. L.'nin son mektubunu aldıktan sonra gördüğüm ürkütücü bir rüyadan bahsetmeliyim. Son zamanlarda ayrıntılı olarak tuhaf hikâyelerden konuşuyoruz ve bana birkaç tane tüyler ürpertici kitap önerdi; yani onu her türden korkutucu şeyle ya da doğaüstü korkuyla bağdaştırmaya hazır hâldeydim. Bu rüyanın nasıl başladığını veya tam olarak neyle ilgili olduğunu hatırlamıyorum. Tek hatırladığım, sonu hâlâ aklımdan çıkmayan tek bir korkunç, kan dondurucu kesit. Dehşet verici ama belirsiz bir sebep yüzünden çok tuhaf ve eski bir mezarlıktaydık (hangi mezarlık olduğunu bilmiyorum). Herhâlde bir Wisconsin'li öyle bir yeri hayal edemez ama bu tarz mezarlıklar burada, New England'da var. Mezar taşlarına garip harfler, kafatası ve çapraz kemikler gibi grotesk çizimlerin oyulduğu berbat, eski yerler. Bu gibi yerlerde insan epey uzun süre yürüyüp de elli, yüz yıldan daha yeni bir mezara rastlamayabilir. Cook günün birinde söz verdiği MONADNOCK'ı yayımladığında benim bu yerlerden birinden esinlenerek yazdığım hikâyem *Mezar*'ı okuyacaksın. Rüyam işte böyle bir yerde geçiyordu — yüze-yi, biçilmemiş, iğrenç görünümlü bir tür uzun çimenle kaplı, üzerinde çürümekte olan mezar taşlarının göstergesi berbat taşların görüldüğü iğrenç bir çukur. Tepenin yamacında ön tarafları çürümenin son safhalarında olan birçok mezar vardı. Aklıma buradan birçok yüzyıldır Loveman ve ben hariç hiçbir canlının geçmediği şeklinde tuhaf bir düşünce geldi. Çok

1 Kasım 11, 1919

geç bir vakitti, muhtemelen gece yarısından sonraydı çünkü hilal göğün doğusunda epey yükselmişti. Loveman'ın yanında omzuna astığı seyyar bir telefon vardı, bense iki tane kürek taşıyordum. Doğrudan bu korkunç yerin ortasındaki düz bir kabre doğru ilerledik ve yılın sayısız yağmuruyla birlikte üzerinde biten yosunları temizlemeye koyulduk. Rüyadaki Loveman tıpkı bana gönderdiği fotoğraflardaki gibiydi: iri, dinç bir genç adam, çehre bakımından hiç Sami ırkına benzemiyor (ama koyu tenli) ve çıkıntılı kulaklarını saymazsak oldukça yakışıklı. Loveman telefonu yere koyup, bir kürek alıp toprakla otları temizlememe yardım ederken konuşmadık. İkimiz de bir şeyden epey etkilenmiş görünüyorduk; neredeyse huşu içindeydik. En sonunda bu hazırlıkları tamamladık ve Loveman kabri incelemek için geri çekildi. Tam olarak ne yapmak üzere olduğunu biliyor gibiydi ve benim de buna ilişkin bir fikrim vardı. Ama şimdi ne olduğunu hatırlayamıyorum! Tek hatırladığım Loveman'ın var olan tek kopyalarına sahip olduğu, bazı eski ve nadir bulunan kitaplarla yaptığı derin okumalar sonrasında edindiği bir fikir üzerinden hareket ettiğimizdi. (Senin de bilebileceğin üzere Loveman'ın nadir bulunan kitapların birinci baskılarından ve bir kitapsever için çok değerli başka hazinelerden oluşan büyük bir kütüphanesi var.) Biraz düşündükten sonra Loveman yine küreği eline aldı ve onu bir kaldıraç gibi kullanarak kabrin üstündeki tabakayı kaldırmaya çalıştı. Yapamayınca ben de yaklaşıp kendi küreğimle yardım etmeye koyuldum. En sonunda taşı yerinden oynattık, güçlerimizi birleştirerek kaldırdık ve kabrin üzerinden çektik. Altında taş basamakların bulunduğu karanlık bir geçit vardı. Ama çukurdan yükselen pis buharlar o kadar berbat ki daha fazla incelemeden önce bir süreliğine geride durduk. Sonra Loveman telefonu aldı, kablosunu çözmeye başladı ve bunu yaparken ilk defa konuştu.

“Senden yerin üstünde kalmanı istemem gerektiği için çok üzgünüm” dedi yumuşak, hoş bir sesle. Sesi nazikti ve pek kalın değildi. “Ama benimle aşağı inersen olacakların garantisini veremem. Açıkçası senin gibi sinirlere sahip olan birinin bunu yapabileceğini sanmıyorum. Ne göreceğimi ve ne yapacağımı tahmin edemezsin — kitapta yazandan ve benim söylediklerimden bile. Çelik gibi sinirleri olmayan kimsenin buraya girip de canlı ve akli başında çıkabileceğini zannetmiyorum. Ne olursa olsun, burası ordunun sağlık muayenesini geçemeyen birinin girebileceği bir yer değil. Bunu ben keşfettim ve benimle gelen her kimse ondan sorumluyum, bu yüzden binlerce dolar verseler bile bu riski almana izin veremem. Ama attığım her adımda telefonda seni bilgilendireceğim. Baksana dünyanın merkezine gidip dönecek kadar çok kablom var!”

Karşı çıktım ama kabul etmezsem iptal edip başka bir kâşif dostunu —Dr. Burke diye hiç duymadığım biri— getireceğini söyledi. Ayrıca benim tek başıma inmeye kalkmamın bir işe yaramayacağını çünkü meselenin özünü tek bilen kendisi olduğunu da ekledi. En sonunda kabul ettim ve elimde telefonla, açık mezarın yakınındaki mermerden bir sıraya oturdum. Loveman bir lamba çıkarttı, telefon kablosunu hazırladı ve rutubetli basamaklardan aşağı doğru inerek gözden kayboldu; makaradan çözülen yalıtımlı kablo hışırıyordu. Kısa bir süreliğine lambasının ışıltısını görebildim ama ışık, taş basamaklarda bir dönemeçten geçmişçesine aniden kayboldu. Sonra her şey sessizleşti. Bundan sonra can sıkıcı korkuyla gergin bir bekleyiş başladı. Hilal şeklindeki ay daha da yükseldi; mezarlığın bulunduğu çukurdaki sis de yoğunlaşıyor gibiydi. Her şey son derece rutubetli ve nemliydi. Gölgelerin arasında bir yerde bir baykuşun uçtuğunu gördüğümü sandım. Derken telefon ahizesinden bir tıkırtı geldi.

“Lovecraft, galiba yaklaşıyorum.” Sesi gergin ve heyecanlıydı. Kısa bir duraklamanın ardından bu sefer tarifsiz bir korku ve dehşetle kaplı bir sesle yeniden konuştu:

“Tanrım, Lovecraft! Şu gördüğümü görebilseydin!” Büyük bir heyecanla ne olduğunu sordum. Loveman titreyen bir sesle yanıtladı: “Söyleyemem — cesaret edemem... Böyle bir şeyle karşılaşacağımı hiç düşünmemiştim. Söyleyemem. Her insanı delirtebilecek bir şey bu. Bir dakika — o da ne?” Sonra bir duraklama, ahizde bir tıkırtı ve çaresizce bir inilti. Sonra Loveman yine konuştu. “Lovecraft! Tanrı aşkına, her şey bitti! Hemen git buradan! Hemen git! Bir an bile durma!” Artık iyice paniklemişim ve telaşla Loveman’e ne olduğunu sordum. Sadece “Boş ver! Acele et!” dedi. Sonra korkumun arasında bir gücenme hissettim; birinin tehlikedeki bir dostumu terk edebileceğini düşünmesi beni rahatsız etmişti. Tavsiyesini dikkate almadım ve ona yardım etmeye geleceğimi söyledim. Ama o şöyle dedi:

“Aptal olma, artık çok geç! Faydası yok, artık ne sen ne bir başkası bir şey yapabilir.” Daha sakın gibiydi; kaçınılmaz bir felaketle karşı karşıya gelen, kaderini kabullenmiş birinin korkunç sakinliği. Ama benim bu bilinmeyen tehlikeden kaçmam konusunda büyük bir telaş içinde olduğu belliydi.

“Tanrı aşkına, bir yolunu bulabilirsen git buradan! Şaka yapmıyorum. Elveda Lovecraft, seni bir daha görmeyeceğim. Tanrım! Git buradan! Çabuk git!” Bu son sözleri bağırarak söylerken sesindeki cinnet giderek arttı. Kullandığı sözcükleri mümkün olduğunca hatırlamaya çalıştım ama ses tonunu anlatamıyorum. Bunu uzun, korkunç derecede uzun bir sessizlik izledi. Loveman’e yardım etmek için kalkmaya uğraştım ama tümüyle felce uğramıştım. En ufak hareketi yapmam bile imkânsızdı. Yine de konuşabiliyordum ve ahizeye doğru heyecanla seslenmeye devam ettim. “Loveman! Loveman! Ne

oldu? Sorun ne?” Ama yanıt vermedi. Sonra tarif edemeyeceğim ölçüde korkunç bir şey oldu; berbat, açıklaması olmayan, ağza alınmayacak bir şey. Loveman’ın artık cevap vermediğini söylemişim. Fakat korku dolu bir bekleyişe geçen uzun bir sürenin ardından ahizeden yine bir tıkırtı geldi. “Loveman, orda mısın?” diye seslendim. Ve bir ses yanıtladı, bildiğim hiçbir sözcükle tarif edemediğim bir ses. Donuk, çok kalın, akıcı, son derece uzak, dünya dışı, boğuk ve kısık bir sest mi demeliyim? Ne demeliyim? O telefonda duydum bu sesi; çürüyen mezarları ve mezar taşlarıyla, uzun otları, rutubeti, baykuşu ve hilaliyle o kadim, o yabancı mezarlıktaki mermer sırada otururken duydum. Kabrin içinden geldi ve şöyle dedi:

“SENİ AHMAK, LOVEMAN ÖLDÜ!”

İşte böyle bitti! Rüyada bayıldım, sonra gerçekten uyan-
dım, hem de afli bir baş ağrısıyla! Hâlâ neyle ilgiliydi bil-
miyorum, ne arıyorduk ya da o en sondaki berbat ses neydi
hiçbir fikrim yok. Hortlaklarla (küf hayaletleri) ilgili bir şeyler
okudum ama o baş ağrısı rüyanın kendisinden bile kötüydü.
Loveman bu rüyayı anlatınca gülecek! Zamanı gelince The
Doom that Came to Sarnath’ta yaptığım gibi bu rüya tasvirini
de bir öyküye çevirme niyetindeyim. Ama merak ediyorum,
rüyamda gördüğüm şeylerin yazarı olduğumu söyleme hak-
kım var mı? Kendi aklımla bilinçli bir şekilde düşünmedikçe
tasvirlerim için övgü almaktan nefret ederim. Ama övgüyü
ben almazsam da kime yönelteceğim? Coleridge, Kubilay
Han’ın yazarı olduğunu söylüyorsa ben de öyle yapıp daha
fazla kurcalamayabilirim. Ama inan bana, gerçekten fena bir
rüyaydı!

Robert E. Howard'ın Anısına

Eşsiz bir canlılığa sahip fantastik hikâyelerin yazarı Robert Ervin Howard'ın 11 Haziran'daki ani ve beklenmedik ölümü, Henry S. Whitehead'in dört yıl önceki vefatından bu yana tuhaf kurgu yazınının en büyük kaybıdır.

Bay Howard 22 Ocak 1906'da Teksas'ta doğmuş ve güney-batı iskânının son evresini, yani Büyük Ovalar ve Rio Grande vadisinin aşağı kısımlarına yerleşilmesini, petrol endüstrisinin hızla yükselişini ve yarattığı mantar kentleri görebilmişti. Hâlen hayatta olan babası bölgedeki ilk doktorlardandı. Howard ailesi Güney, Doğu ve Batı Teksas'ta, Batı Ohlahoma'da, son birkaç yıl da Brownwood, Teksas yakınlarındaki Cross Plains'te yaşadı. Öncülerle dolu bir ortamda yetişen Howard, erken yaşlardan itibaren bu yerin epik geleneklerine karşı bir merak geliştirdi. Bölgenin tarihî ve geleneklerine ilişkin bilgisi eşsizdi; özel yazışmalarında yer verdiği tasvirler ve hatıralar da şayet daha uzun yaşasaydı eserlerinde burayı ne kadar etkileyici ve güzel bir biçimde aktaracağını bir göstergesidir. Bay Howard'ın ailesi seçkin Güneyli kolonicilerdendi; soyları, çoğu on sekizinci yüzyılda Georgia ve Güney Carolina'ya yerleşmiş olan İskoç ve İrlandalılara dayanıyordu.

On beş yaşında yazmaya başlayan Bay Howard'ın ilk hikâyesi bundan üç yıl sonra, Brownwood'daki Howard Payne Üniversitesinde öğrenciyken yayımlandı. 1925'te, *Weird Tales*'in haziran sayısında yayımlanan bu hikâyenin adı Spear and Fang'ti. 1926 Nisanı'nda aynı dergide yayımlanan kısa

romanı Wolfshead ile Howard'ın ünü daha da yayıldı. 1928 Ağustosunda ise dünyanın uzak bölgelerinde -Afrika'nın balta girmemiş ormanlarındaki hayaletlerle dolu harabeler ve kayıp antik şehirler de dâhil- çeşitli maceralar yaşayıp haksızlıkları düzeltmeye çalışan, iflah olmaz düelloocu ve İngiliz Püriten "Solomon Kane"i konu edinen hikâyeler yazmaya başladı. Howard, bu hikâyelerle en önemli başarıların arasında sayılan bir şey gerçekleştirdi; eski dünyaya ait, geniş megalitik şehirler ve bu şehirlerin kara kuleleri ve labirenti andıran yer altı tünellerinde hâkim olan, başka hiçbir yazarın yanına dahi yaklaşmadığı tarih öncesi bir korku ve nekromansi atmosferi yarattı. Bu hikâyeler aynı zamanda eserlerinde tipik bir unsur hâline gelen o kanlı çatışmaları tasvir etmekteki hüner ve zevkinin nasıl geliştiğini de gösterir. Yazarın yarattığı diğer kahramanlar gibi Solomon Kane de herhangi bir hikâyede ortaya çıkışının çok öncesinde, Howard'ın çocukluk yıllarında yaratılmıştı.

Eski Kelt yazıtlarına ve uzak geçmişin diğer evrelerine hep meraklı olmuş olan Bay Howard, 1929 Ağustosunda *Weird Tales*'te yayımlanan *The Shadow Kingdom* ile kendisine asıl ününü kazandıran tarih öncesi dünya hikâyelerini yayımlamaya başladı. İlk hikâyeler insanlık tarihinde çok uzaklarda kalmış bir zamanda, Atlantis, Lemuria ve Mu'nun henüz dalgaların üstünde olduğu ve ana sahnede tarih öncesi sürüngen-insanların durduğu çağlarda, geçiyordu. Bu hikâyelerin ana karakteri Valusia Kralı Kull'du. 1932'nin aralık ayında ise *Weird Tales*'te *Kılıçtaki Anka* yayımlandı — Kimmeryalı Kral Conan'ı anlatan ilk hikâyelerden biriydi bu ve tarih öncesinin daha yakın bir döneminde, kayıtlı tarihin ilk belli belirsiz örneklerinin görülmeye başlandığı 15.000 yıl önceki dünyada geçiyordu. Bay Howard'ın daha sonraki hikâyelerinde Co-

nan'ın dünyasını ne kadar ayrıntılı ve isabetli bir şekilde geliştirdiği tüm fantastik edebiyat okurlarınca iyi bilinir.

Kendisi yararlanmak üzere, keskin bir zekâ ve doğurgan bir hayal gücünü yansıtan, yarı tarihî bir tasvir hazırladı – ki bu tasvir *The Phantagraph*'ta¹ *The Hyborian Çağı*² adıyla bir dizi olarak yayımlanmaktadır.

Bu arada Bay Howard, ilk Piktler ve Keltler ile ilgili, aralarında klan şefi Bran Mak Morn'un etrafında gelişen olayların anlatıldığı kayda değer bir serinin de olduğu birçok hikâye yazmıştır. 1932 Kasımı'nda *Weird Tales*'te yayımlanan o dehşet verici başyapıt *Worms of the Earth*'ün ürkütücü, kuvvetli etkisini çok az okuyucu unutabilir. Bağlantılı serilerin dışında kalan etkileyici kurgular da vardır; örneğin unutulmaz dizi *Skull-Face* ve yakın dönemde yazılan, gerçekten var olan bir bölgede geçen ve yosun kaplı, yılan istilasına uğramış, lanetli Güney Amerika bataklıklarında kol gezen dehşetin, insanın nefesini kesecek kadar inandırıcı bir portresinin çizildiği *Black Canaan* gibi, diğerlerinin aksine günümüzde geçen birkaç hikâye de bunların arasındadır.

Fantezi yazınının dışında, Bay Howard insanı şaşırtacak derece üretken ve becerikliydi. Spora yönelik yoğun ilgisi -ki bu ilgi belki de ilkel güç ve çarpışmalara olan sevgisiyle bağlantılıydı- birçok farklı derginin okuyucularını eğlendiren, kahraman ödül dövüşçüsü "Denizci Steve Costigan"ı yaratmasına yol açmıştır. Şark savaşlarını anlatan kısa romanları, romans maceraları uydurmaktaki büyük ustalığını, *Beckenridge Elkins* serisi gibi Batı hayatına dair, sayısı giderek artan hikâyeleri ise doğrudan tanık olduğu bir ortamı yansıtmaktaki gelişen hünerini ve yatkınlığını göstermiştir.

1 1930'larda yayımlanan ünlü bir amatör dergi.

2 *Hiborya Çağı*: Robert E. Howard'ın yarattığı, kurgusal bir dönem. Ayrıntılı bilgi için: Robert E. Howard, *Fil Kulesi*, Dost Körpce, İthaki, İstanbul, 2003.

Bay Howard'ın tuhaf, cengâver ve macera dolu şiirleri de düzyazıları kadar dikkate değer işlerdi. Balat ve epiğin gerçek ruhunu yansıtıyor, son derece özgün türden, vurgulu bir ritim ve kuvvetli bir hayal gücü barındırıyorlardı. Bu şiirlerin birçoğu, çok eski yazıtlardan alıntılanmış gibi gösterilerek romanlarındaki bölümlerin başını süsler. Hiç şiir seçkisinin yayımlanmamış olması üzücüdür; en azından yazarın vefatından sonra böyle bir seçkinin hazırlanıp yayımlanmasını umuyorum.

Bay Howard'ın kişiliği ve becerisi gerçekten de eşsizdi. Her şeyin ötesinde, hinlik ve kurnazlığın yerine cesaret ve gücün olduğu ve hasım doğadan aman dilemeyen, zorlu, korkusuz bir ırkın savaşıp kan akıttığı, barbarların ve öncülerin zamanına ait o basit, eski dünyanın bir hayranıydı. Tüm hikâyeleri bu görüşü yansıtır ve hepsi de çağdaşlarından hiçbirinde bulunmayan bir canlılık barındırır. Kimse şiddet ve vahşeti onun kadar ikna edici bir şekilde yazıya dökemezdi; çarpışmaları tasvir ettiği paragraflar da kendisine savaş zamanında başarı getirebilecek, askerî taktiklere yönelik içten gelen bir yatkınlık barındırdığını gösteriyordu. Gerçek hünerleri, yayımlanan eserlerini okuyanların tahmin edebileceğinden çok daha fazlaydı; eğer yaşasaydı bu hünerler, kaliteli edebiyatta sevgili Güneybatı Amerikası'na ait halk destanlarıyla izini bırakmasına yardım edecekti.

Bay Howard'ın hikâyelerini böylesine dikkat çekici yapan şeyin tam olarak ne olduğunu söylemek zor. Ama gerçek sır şu ki; hikâyeler para kazandırır ya da kazandırmazın, Howard her birinin bizzat içindeydi. Kendisi, kâr etmeye yönelik herhangi bir anlayıştan üstündü — para hırsına kapılmış editörlere ve kâr amaçlı çalışan eleştirmenlere açık açık tavizde bulunduğu zamanlarda bile, yüzeye çıkan ve yazdığı her şeyde kişiliğinin izini bırakan, içten gelme bir güç ve samimiyetle yönetiliyordu. Cansız, klişe bir karakter yaratıp da geliştir-

meden öylece bıraktığı neredeyse hiç görülmemiştir. Yaygın yayın politikasının aksine, karakterleriyle işini bitirdiğinde her zaman bir hayat ve hakikat pırıltısı taşıyor olurlardı; o hâlihazırda var olan kurumuş, adi koleksiyondan bir şeyler almak yerine, her daim kendi deneyiminden ve hayat bilgisinden yararlanırdı. Yalnızca savaş ve katliamı resmetmekte harikalar yaratmakla kalmadı, aynı zamanda tayfsal korkular ve dehşet verici bir gerilim içeren bir beklenti hissi oluşturmak konusunda da neredeyse eşsiz bir beceriye sahipti. Hiçbir yazar; en mütevazı alanlarda faaliyet gösterenleri de dâhil, eğer yaptığı işi fazlasıyla ciddiye almıyorsa gerçekten başarılı olamaz. Bay Howard işte tam da bunu yaptı — kasıtlı olarak yapmamaya çalıştığı zamanlarda bile. Yüzlerce samimiyetsiz şarlatan, kafalarından yapmacık hayaletler, vampirler, uzay gemileri ve okült araştırmacıları uydurmaya devam ederken böyle hakiki bir sanatçının yok olup gitmesi gerçekten de üzücü bir kozmik ironi örneğidir.

Güneybatı yaşamının birçok safhasına aşına olan Bay Howard ailesiyle birlikte, Teksas eyaletinde yer alan Cross Plains'in bir köyünde yarı-kırsal bir ortamda yaşıyordu. Tek mesleği yazarlıktı. Okumayı sevdiği alanlar epey çeşitlilik gösteriyordu ve Güneybatı Amerika, tarih öncesi Britanya ve İrlanda, ayrıca tarih öncesi şark dünyası ve Afrika gibi birbirinden farklı alanlarda derinlemesine bir tarihî araştırmayı da içlerinde barındırıyorlardı. Edebiyat da mertliği kurnazlığa yeğliyor ve modernliği tümüyle reddediyordu. Merhum Jack London idollerinden biriydi. Liberaldi ve sivillere yapılan her tür haksızlığın azılı bir düşmanıydı. En büyük zevkleri spor yapmak ve seyahat etmekte; bu ikincisi, tarihi gözlemlerle dolup taşan, şahane betimlemeler içeren mektuplar yazmasını sağlıyordu. Mizah güçlü yanlarından biri değildi. Ama bir yandan keskin bir ironi anlayışı, bir yandan da içinde zengin

bir zindelik, içtenlik ve eğlence kaynağı vardı. Birçok arkadaş olsa da Bay Howard edebî bir topluluğun üyesi değildi ve her türden “sanatsal” gösteriş hevesinden tiksiniyordu. Akademik hünerlerdense karakter ve beden kuvvetine hayranlık duyardı. Fantastik edebiyat alanındaki diğer yazarlarla ilgiyle ve sıklıkla mektuplaşırdı ancak çeşitli becerilerinden fazlasıyla etkilendiği yetenekli E. Hoffman Price dışında hiçbirisiyle yüz yüze görüşmemiştir.

Bay Howard bir sekseni aşan bir boya ve dövüşçü olmak için doğmuş birinin iri cüssesine sahipti. Keltlere özgü mavi gözleri dışında oldukça esmerdi; son yıllarında kilosunu 195 civarında seyrediyordu. Her zaman zinde ve çalışkan bir yaşam tarzını benimseyen Howard, yarattığı en ünlü karaktere, yani korkusuz savaşçı, maceracı ve taht gaspçısı Kimmeryalı Conan’a hiç de azımsanmayacak derecede benziyordu. Daha otuz yaşındayken hayatını kaybetmesi çok büyük bir trajedidir ve fantastik kurguya yakın zamanda telafi edilmesi zor bir darbe olmuştur. Bay Howard’ın kütüphanesi Howard Payne Üniversitesine bağışlanmıştır ve orada kurulan kitaplar, el yazmaları ve mektuplardan oluşan Robert E. Howard Anıt Koleksiyonunun temelini oluşturacaktır.

Tuhaf Kurgu Yazmak Üzerine Notlar

Hikâye yazmamın sebebi, sanat ve edebiyatta karşılaşılabilecek birtakım gözlemler (pitoresk, mimari, atmosferik vb.), fikirler, olaylar ve görüntüler yoluyla bende uyanan, tarifi zor ve bölük pörçük merak, güzellik ve serüven beklentisi intibalarını daha açık, ayrıntılı ve istikrarlı bir şekilde canlandırabilmenin memnuniyetini yaşayabilmektir. Tuhaf hikâyeleri tercih ediyorum çünkü eğilimlerime en uygun olanlar onlar. En kuvvetli ve en daimî arzularımdan biri, bizi mütemadiyen zincirleyen ve gördüklerimizle, mantığımızın ötesindeki sonsuz kozmik alanlara ilişkin merakımıza ket vuran zaman, mekân ve doğa kanunlarının can sıkıcı kısıtlılıklarının bir anlığına da olsa tuhaf bir biçimde sekteye uğradığı ya da ihlal edildiği illüzyonuna ulaşmaktır. Bu hikâyeler sıklıkla korku unsurunu kullanır çünkü korku en derin ve en güçlü duygumuzdur; aynı zamanda da doğaya meydan okuyan illüzyonların en büyük yardımcıdır. Korku, bilinmeyen ve yabancı olan, her daim birbirleriyle yakın ilişki içerisinde, öyle ki korku duygusuna özel önem vermeden inandırıcı bir doğa kanunu ihlali, kozmik yabancılık ya da dışsallık tablosu çizmek zordur. Zamanın, hikâyelerimin çoğunda bu kadar büyük bir rol oynamasının sebebi bu unsurun bana evrende olabilecek hem en heyecan verici hem de en gaddar ve en korkunç şey olarak görünmesidir. Bana göre insanların yarattığı anlatılardaki en tesirli ve en verimli tema zamanla verilen mücadeledir.

Elbette yazmayı seçtiğim hikâye türü özel ve belki de sınırlı bir tür olsa da devamlılık ve kalıcılık açısından diğerlerinden hiç de geri kalmayan bir anlatım türüdür; üstelik edebiyatın kendisi kadar da eskidir. Bilinmeyen, dış diyarlara ilişkin yakıcı bir merak duyan ve bilinenle, gerçekliğin hapishanesinden, düşlerin bize yolunu açtığı olağanüstü maceralarla sonsuz ihtimallerin o büyüğü diyarlarına ve derin ormanların, devasa şehir kulelerinin, alev alev yanan gün batımlarının insanın aklına bir anlığına getirdiği şeylere doğru kaçma arzusunu iliklerinde hissedenden ufak bir azınlık her daim var olacaktır. Bu azınlığın içinde hem büyük yazarlar hem de benim gibi önemsiz amatörler var; alanın bilindik ustaları da Dunsany, Poe, Arthur Machen, M. R. James, Algernon Blackwood ve Walter de la Mare'dır.

Nasıl hikâye yazdığımıza gelince — bunun tek bir yolu yok. Hikâyelerimin her birinin farklı bir geçmişi var. Bir ya da iki defa hiç değiştirmeden düşlerimi yazdığım oldu; ama çoğunlukla ifade etmek istediğim bir ruh hâli, fikir ya da imgeden yola çıkar ve bunu somut koşullar içerisinde kaydedilebilecek, birtakım heyecanlı olaylar zincirine dönüştürmenin iyi bir yolunu bulana dek kafamda evirip çeviririm. Böyle bir ruh hâli, fikir ya da imgeye en uyumlu olacak türden temel hâl ve durumları içeren zihinsel bir listeyi gözden geçirir, sonra da seçtiğim hâl ve durum çerçevesi içerisinde söz konusu ruh hâli, fikir veya imgenin mantıksal ya da doğa temelli açıklamaları üzerine kafa yormaya başlarım.

Elbette asıl yazma süreci konu ve baştaki fikir kadar değişiklik gösterir ama hikâyelerimin hepsinin incelenmesi durumunda, ortalama yöntemden ortaya aşağıdaki gibi bir kurallar dizisi çıkabilir:

1) Olayların oluş sırasına göre bir senaryo ya da taslak hazırlayın, anlatılma sırasına göre değil. Önemli noktaların

tümünü ve planlanan olayların hepsinin sebebini açıklayacak bir şekilde tarif edin. Bu geçici taslakta bazen ayrıntılar, yorumlar ve sonuç tahminlerine yer verilmesi de iyi olabilir.

2) İkinci bir taslak ya da senaryo hazırlayın ama bu sefer anlatılma sırasına göre (asıl oluş sırasına göre değil). Ayrıntılara bol bol yer verin ve değişen perspektif, tansiyon ve doruğa ilişkin notlar alın. Yapacağınız bir değişiklik hikâyenin dramatik kuvvetini ve genel tesirliliğini artırmaya yardımcı olacaksa ilk taslağı değiştirin. Olayları istediğiniz gibi ekleyip çıkartın; sonunda ortaya çıkacak hikâye ilk başta tasarlanandan tamamen farklı olsa bile, kendinizi asla ilk baştaki fikrinizle kısıtlamayın. Hazırlık sürecinde akla gelen her türden ekleme ve değişikliği yapabilirsiniz.

3) Hikâyeyi yazın. Hızlı, akıcı ve fazla eleştirel davranmadan ikinci hazırladığınız, anlatı odaklı taslağı dikkate alarak yazın. Gelişme kısmı gerektirdiği zaman olayları ve olay örgüsünü değiştirin, kendinizi asla önceki taslağa bağlı kalmaya zorlamayın. Eğer gelişme karşınıza çarpıcı bir etki ya da güçlü bir anlatı için yeni fırsatlar çıkartırsa hangisinin daha avantajlı olduğunu düşünüyorsanız onu ekleyin; geriye dönüp ilk kısımları da yeni plana uyarlayın. Gerekirse ya da uygun düşecekse tümünden yeni bir bölüm ekleyebilir ya da silebilir, en uygun düzen bulunana dek farklı başlangıçlar ve sonlar deneyebilirsiniz. Ama hikâyede baştan sona verilen her bir göndermenin son taslakla bağdaştığına emin olun. İster sözcük ister cümle ya da paragraf ister bölüm veya önemli bir kısım olsun, gereksiz olan her şeyi çıkartın; bunu yaparken yine tüm göndermelerin birbiriyle bağdaşmasına özen gösterin.

4) Metnin tamamını sözcük seçimine, söz dizimine, düzyazı düzenine, kısımların birbirine uyumuna, üslubun inceliklerine, geçişlerin inandırıcı ve incelikli olmasına (olayların sahneden sahneye, yavaş ve detaylı anlatılan gelişimi ve hızlı,

detaylandırılmamış, zaman atlamalı olay gelişimi vb.), başlangıç, son ve doruk kısımlarının ne kadar etkili olduğuna, heyecan verici bir merak ve ilgi uyandırma unsuruna, inandırıcılığa, atmosfere ve başka unsurlara dikkat ederek gözden geçirin.

5) Özenle daktilo edilmiş bir kopya hazırlayın — gerekli gördüğünüz yerlerde son dakika düzeltmeleri yapmaktan çekinmeyin.

Çoğunlukla bu evrelerin ilki, tümüyle zihinsel boyutta gerçekleşir. Aklımda bir durum ve olaylar dizisi şekillenmeye başlar ve ben anlatı sırasına göre bir olay örgüsü oluşturmaya hazır olana dek asla tam olarak yerli yerine oturmaz. O zaman bile fikri tam olarak nasıl geliştireceğimi bilmeden asıl yazma eylemine başladığım olur — bu başlangıç da esinlenip faydalanabileceğim bir sorun teşkil eder. Zannımca, tuhaf öykünün dört belirgin tipi vardır: biri bir duygu durumunu ya da hissiyatı temsil eder, ikincisi resimsel bir kavramı, üçüncüsü genel bir durum, hâl, efsane ya da düşünsel bir mefhumu ifade eder, dördüncüsü ise net bir tablo, belirli bir dramatik durum ya da doruğu açıklar. Başka bir deyişle tuhaf masallar iki kabataslak kategoriye indirgenebilir — hayret ya da korku unsurunun durum veya olay ile ilgili olduğu öyküler ve tuhaf bir durum ya da olayla bağlantısı olan kişilerin yaptıkları ile ilgili olan öyküler. Her tuhaf öykü — daha doğrusu korkuyla ilgili olan tuhaf öykü türü — beş belirgin unsur taşıyor gibi görünmektedir: a) alışlageldik, temel bir korku unsuru ya da anormallik (durum, varlık, vb.), b) korkunun her zamanki etkileri ya da hissettirdikleri, c) tezahür usulü (korkunun cisimlendiği şey ve gözlemlenen olağanüstü olay), d) dehşet unsuruna ilişkin korku tepkisi türleri ve e) korku unsurunun verilen durum dizisiyle bağlantılı özel etkileri.

Tuhaf öykü yazarken hep doğru hâleti ruhiye ve atmosferi yakalamaya çalışır, vurguyu da olması gereken yere koyarım. Ucuz, şarlatan işi romanların dışında, insan imkânsız, olağanüstü ve akıl almaz olgulardan sanki sıradan, nesnel davranışlar ya da bilindik duygulardan oluşan bir anlatıymış gibi bahsedemez. Akıllamaz olay ve durumlar anlatılırken üstesinden gelinmesi gereken özel bir engel vardır; bu da yalnızca, o tek mucizenin dışında, öykünün hiçbir evresinde gerçeklikten ödün vermeyerek aşılabılır. Bu mucize ise oldukça etkili ve incelikli bir şekilde, özenli bir duygusal gelişim oluşturarak ele alınmalıdır, yoksa sönük kalır ve ikna edici olmaz. Öyküdeki en önemli şey olduğundan, varlığı tüm karakter ve olayları gölgede bırakmalıdır. Ancak karakter ve olayların, söz konusu mucizeyle temas ettikleri kısımlar dışında tutarlı ve doğal olmaları gerekir. Öyküdeki karakterler merkezdeki olağanüstü olguya karşı, gerçek hayattaki kişilerin aynı durumda sergileyeceği yoğun duyguları sergilemelidirler. Bir mucizeyi asla sıradan bir şeymiş gibi ele almayın. Karakterlerin bu olağanüstü olguya alışık olması gerektiği durumlarda dahi, okuyucunun okurken hissedeceği türden, huşu dolu, etkileyici bir hava yaratmaya çalışırım. Gelişigüzel bir biçem her ciddi fan-teziyi mahveder.

Tuhaf kurgunun en çok ihtiyaç duyduğu şey atmosferdir, aksiyon değil. Aslında, olağanüstü bir durum içeren bir öykü, insanın belli bir ruh halinin canlı bir tasvirinden ibarettir. Bunun ötesine geçmeye çalıştığı zaman kalitesiz ve çocuksu bir hâle gelir, ikna ediciliğini kaybeder. Üzerinde durulacak ilk şey, hemen göze çarpmayacak imalar oluşturmaktır — atmosferdeki değişimleri çağrıştıran detaylara ilişkin belli belirsiz ipuçları ve gerçek dışının tuhaf gerçekliğinin anlaşılması güç bir illüzyonunu yaratmaktır. Fazla açık anlatılan, kısıtlayıcı

bir renk ve sembolizm bulutunun dışında hiçbir anlam ifade etmeyecek bir doğaüstü olaylar dizisi oluşturmaktan kaçının.

Fantezi yazınıyla ciddi bir şekilde uğraşmaya başladığımdan beri bilinçli ya da bilinçsiz bir şekilde uyguladığım kurallar ve standartlar bu şekilde. Ortaya çıkan sonuçların başarısı tartışılabilir — ama yine de son birkaç paragrafta bahsettiklerimi dikkate almamış olsaydım sonuçların şu andakinden çok daha kötü olacağına eminim.

Edebî Kompozisyon

Daha önceden yayımlanan bir makalede okurlarımıza temel edebî esin kaynakları ve anlatımın en önemli ön koşulları sunulmuştu. Geriye genç yazarın fikirlerini halka aktarırken etki ve cazibesinden bir şey kaybetmemesi için anlatımın kendisine dair bazı ipuçları –anlatım biçimleri, gelenekleri ve teknik ayrıntılar– vermek kalıyor.

Dil bilgisi

İngilizcenin dil bilgisi unsurlarının gözden geçirilmesi bu bölümün amacına uymaz. Bu konu bütün kamu okullarında öğretilir ve yazarlığı arzulayan herkes tarafından bilinmesi beklenir. Yine de yeni başlayanları kompozisyonlarında sıradan konuşmanın en saf hâlini bile geri dönüşü olmayan bir biçimde kirleten, sık yapılan hatalardan kaçınmaları için yanlarında daima güvenilir bir dil bilgisi kitabı ve sözlük bulundurmaları konusunda uyarmak gerekir. Genel bir kural olarak hem dil bilgisel bakımdan şüpheli olan tüm gündelik tabirlere hem de kulağa yabancı veya yapmacık gelen tüm sözcük ve seslere dikkatle ve eleştirel bir şekilde yaklaşılmalıdır. İnsan hafızasına çok da fazla güvenmemek gerekir, ayrıca birçok zihin sıradan konuşmalardan veya gazete, dergi ve popüler modern kitapların sayfalarından hatırı sayılır miktarda ufak dilsel hata biriktirir.

Hata Türleri

Eğitimle düzeltilebilecek bariz söz dizimsel hatalar dışında, genç yazarların hatalarının çoğu aşağıdaki gibi sıralanabilir.

1. Adların hatalı bir şekilde çoğul yapılması; mesela vallies [vadi]¹ ya da echos [yankı].

2. Adların görgüsüzce birleştirilmesi; örneğin viewpoint [bakış açısı] ya da upkeep [bakım]. [Günümüzde ikisi de kullanılır.]

3. Cümlede birbirinden fazla ayırık hâldeki ad ve eylem arasında sayısal uyum ya da yapısal uyum ihtiyacı.

4. Adılların muğlak kullanımı.

5. Adılların yanlış kullanımı; örneğin who (kim) yerine whom, [duruma göre kim, kimi veya kime] vb. veya “between you and I” [Doğrusu “between you and me”] ya da “Let we who are loyal, act promptly” [Sadık olan, vaktinde davranan bizler olalım] gibi ifadelerin hatalı kullanımı.

6. Shall ve will’in ve diğer yardımcı fiillerin yanlış kullanımı.

7. Geçişli ve geçişsiz fiillerin kullanımı. Örneğin “he was graduated from college” [“Üniversiteden mezun edilmişti.” Aslında “Üniversiteden mezun olmuştu” demek isteniyor] ve benzeri kullanımlar, mesela “he ingratiated with the tyrant” [“Tirana sevdirtti.” Muhtemelen “Tirana kendini sevdirdi” demek isteniyor.]

8. Eylem yerine ad kullanımı; örneğin “he motored to Boston”, [Boston’a motorladı] veya “he voiced a protest” [İtiraz sesledi].

9. Fiil kipi ve zaman hataları; mesela “If I was he, I should do otherwise” [Onun yerinde olsaydım başka türlü yapardım.

¹ Köşeli parantezlerdeki notlar çevirmene ait.

Was yerine were kullanılması gerekiyor] ya da “He said the earth was round.”

10. Ayırık eylem kullanımı, mesela “to calmly glide” [“Sakince süzölmek.” Kimi göröşlere göre İngilizcede ilgeç to ile eylem arasına zarf koyulmaz ama bu genel olarak kabul görmüş bir kural değıldir].

11. Hatalı bitmişlik mastarı kullanımı, örneğın “Last week I expected to have met you” [“Geçen hafta seninle tanışmış olmayı bekliyordum.” Muhtemelen “Geçen hafta seninle tanışmayı bekliyordum” demek isteniyor].

12. Fiilin yanlış hâlinin kullanılması, mesela “I pled with him” [“Ona yalvardım.” Pled yerine plead denmeli].

13. Like’ın as yerine kullanımı. “I strive to write like Pope wrote.” [Papa gibi yazmaya uğraşıyorum].

14. İlgeçlerin yanlış kullanımı. Örneğın “The gift was bestowed to an unworthy object” [Hediye hak etmeyen birine verildi. To yerine on ya da upon kullanılması gerekir] veya “The gold was divided between the five men” [Altın beş kişı arasında bölüştüröldü. Kişı sayısının ikiden fazla olması durumunda among kullanılır].

15. Gereksiz bağlaç kullanımı. “I wish for you to do this” [Bunu yapmanı diliyorum].

16. Sözcüklerin yanlış anlamda kullanılması. “The book greatly intrigued me”, [Kitap fazlasıyla ilgimi çekti] “Leave me take this” [Bana bırak bunu al] “He was obsessed with the idea” [Bu fikri takıntı haline getirmişti] veya “He is a meticulous writer” [Çok titiz bir yazardır] gibi.

17. İngilizceye uygun hâle getirilmemiş yabancı sözcük biçimlerinin yanlış kullanımı. Örneğın “a strange phenomena” veya “two stratas of clouds” [Sırasıyla tuhaf bir olgu ve iki bulut tabakası].

18. Burglarise veya supremest [Sırasıyla soymak ve en yüce. İkisi de kullanılır ama supremest daha nadirdir] gibi yanlış veya onaylanmamış sözcüklerin kullanımı.

19. Kabalık, ağdalılık, tekrar, muğlaklık, bulanıklık, gündelik anlatım, bathos [üslupta düşüş], laf bolluğu, pleonazm, totoloji, şiddet, birleşik metafor ve her türden retorik tuhaflığı da içeren üslup hataları.

20. İmla ve noktalama hataları, ayrıca birçok kişinin iye-lik adlı its'e kesme işareti koymasına neden olan biçim karışıklıkları.

Dil bilgisi ve retorik ile ilgili sıradan ders kitaplarının titizlikle incelenmesi, en iyi yazarların dikkatle okunması, kompozisyona özen gösterilmesi ve sağduyu yoluyla hataların neredeyse tamamından kaçınmak mümkündür. Tekrar tekrar hata yapılmasının hemen hemen hiçbir mazereti olamaz çünkü düzeltmek için sayısız kaynak mevcuttur. Bu iyi İngilizce rehberlerinin çoğu oldukça faydalıdır, özellikle de henüz geniş çaplı okuma yapmayanlar için. Ancak böyle eserler çoğu zaman ukalaca kusursuz ve resmî olma hatasını işlerler. Sabır ve zihinsel doğruluğu geliştirmek doğru yazım için olmazsa olmazdır. Genç yazar, çıraklık dönemi boyunca güvenilir sözlük ve ders kitaplarını yanından ayırmamalı, daha deneyimli öğrencilerin bir ayrıcalığı olan ivedi ve doğaçlama yazı üslubundan kaçınmalıdır. Yaygın olarak kullanılan hiçbir usulü hafife almamalı ve şüpheye düştüğü zaman hiç tereddüt etmeden geriye dönüp kitaplarının otoritesine başvurmalıdır.

Okuma

Yazar olmayı amaçlayan hiç kimse yalnızca teknik kuralları öğrenmekle yetinmemelidir. Bundan önce gelen yazıda Bayan Renshaw'ın dediği gibi, "İzlenim, hep anlatımdan önce gelmeli ve daha güçlü olmalıdır." Edebî incelik kazanmaya

yönelik tüm girişimlerin başında dikkatli bir şekilde okumak gelmeli ve okuyucu bu evreyi en üstte tutmayı hiçbir zaman bırakmamalıdır. Çoğu zaman, iyi yazarların tercih ettiği kullanımların tüm kurallardan daha etkili bir rehber olduğu görülür. Addison'ın veya Irving'in yazdığı bir sayfayı okumak, biçim hususunda bir kurallar el kitabının tamamından daha fazla şey öğretir; Poe'nun elinden çıkma bir öykü ise zihinde kalınca bir ders kitabının kupkuru on bölümünün yapabileceğinden daha canlı bir fikir oluşturur. Her öğrenci, son iki yıldır *United Amateur*'de yer verilen fevkalade Okuma Tablosunun rehberliğine başvurarak en iyi yazarları durmaksızın okumalı.

Ayrıca bu zamana dek daha kalitesiz türden içerikler okunuyordusa buna son verilmesi de önemlidir. Popüler dergiler insana bir kere öğrenilince bırakmanın zor olduğu, daha arı bir üslubun benimsenmesinin önüne geçen özensiz, acınacak bir üslup aşılar. Bu türden içeriklerin okunması gerekiyorsa mümkün olduğunca üstünkörü bir şekilde okunsunlar. Edinilmesi çok iyi olacak bir alışkanlık Kral James İncili'nin analitik bir biçimde incelenmesidir. Basit ama zengin ve kuvvetli İngilizcesiyle bu usta işi esere denk olmak zordur ve Sakson kelime hazinesi ile şiirsel ritmi genel kompozisyona uygun olmasa bile tuhaf ve hayal ürünü temalar işleyen yazarlar için paha biçilmez bir örnektir. Belki de şu an yaşayan en iyi nesir yazarı olan Lord Dunsany, biçimsel eğilimlerinin neredeyse tümünü Kutsal Metinlerden edinmiş, çağdaş eleştirmen Boyd da Katolik İrlandalı yazarların çoğunun muzdarip olduğu eksikliği bu tarihi eser ve ona bağlı gelenekleri tanımamalarıyla çok doğru bir şekilde ilişkilendirmiştir.

Sözcük Hazinesi

Geniş çaplı okuma yapmanın üstün önem taşıyan başka bir etkisi de sözcük hazinesinde hemen her zaman sebep olduğu

genişlemedir. Ortalama öğrenci içinden seçim yapması gereken dar sözcük dağarcığı yüzünden ciddi biçimde kısıtlanır ve kısa süre içerisinde uzun kompozisyonlarda tekrara düşmekten kaçamadığını fark eder. Acemi yazar, okurken iyi yazarlar tarafından kullanılan çeşitli ifade biçimlerine dikkat etmeli ve karşılaştığı birçok uygun eş anlamlı sözcüğü gelecekte kullanmak için aklında tutmalıdır. Bilinmeyen bir sözcük asla açıklığa kavuşturulmadan atlanmamalıdır çünkü ufak bir dikkatli araştırmayla filoloji alanındaki zaferlerimize her gün bir yenisini ekleyebilir ve incelikli, bağımsız anlatım için giderek daha hazır olabiliriz.

Ama sözcük hazinemizi genişletirken dikkatli olmalıyız ki yeni varlıklarımızı yanlış yerde kullanmayalım. Görünürde benzer olan sözcükler arasında ince ayrımlar olduğunu ve dilde her daim akıllıca bir dikkatle seçim yapılması gerektiğini unutmamalıyız. Bilgili Doktor Blair'ın Lectures'ta [Dersler] belirttiği gibi, "Hemen hiçbir dilde tam olarak aynı kavramı belirten iki sözcük bulunmaz; dilin kurallarına gerçekten aşina olan bir kimse onları birbirinden ayıran bir şeyin varlığını mutlaka gözlemleyecektir."

Ana Evreler

Kompozisyonun biçimsel sınıflarını ele almadan önce hepsinde ortak olan bazı unsurlardan bahsedilirse iyi olur. Analiz edildiğinde her yazının şu temel unsurlardan bir ya da daha fazlasını içerdiği görülür: Betimleme ya da nesnelerin görünümünün açıklanması, anlatı veya nesnelerin hareketlerinin açıklanması, nesneleri kesin ve açık bir şekilde tanımlayan ve açıklayan yorum, gerçeği ortaya koyan ve yanlış reddeden tartışma ve belli düşünce ve davranışları teşvik eden ikna. İlk ikisi kurgunun, üçüncüsü ise didaktik, bilimsel, tarihi ve editoryal yazıların temelidir. Dördüncü ve beşinci çoğunlukla

üçüncünün beraberinde bilimsel ve felsefi metinlerde ve partizan edebiyatta kullanılır. Yine de tüm bu unsurlar genellikle birbirleriyle iç içe geçmiş hâldedirler. Bir kurgu eserin bilimsel, tarihi ya da tartışmacı yanları olabilir veya ders kitapları ya da tezler betimleme ve anekdotlarla süslenebilir.

Betimleme

Betimlemenin etkili olması için iki zihinsel niteliğe ihtiyaç vardır: gözlem ve ayırım. Birçok betimleme detayların tutarlı yediden üretiminin canlılığına, geri kalanlar ise dikkat çekici, tipik ya da belirli vurguların makul bir şekilde seçilmesine bağlıdır.

Betimlemede sıfat seçimine çok dikkat edilmelidir. Okuyucunun zihninde tam olarak olması gereken şeyleri canlandıran ve tasviri tam olarak karşılayan sözcüklerin ve söz öbeklerinin seçilmesi elzemdir. Örnek oluşturması adına, Richard Green Parker'ın kompozisyon ile ilgili hayranlık uyandıran eserinden alınan, çeşme sözcüğüne uygulanabilecek aşağıdaki sıfatlar listesini inceleyelim.

Billur, fışkıran, enerjik, gümüşü, hafifçe akan, ayrılan, incimsi, akıtan, köpüren, çağlayan, berrak, ot bürümüş, yosun bürümüş, çakıl taşıyla döşenmiş, yeşil, kutsal, otlarla çevrelenmiş, damlayan, hafif, çiy ile bezenmiş, hızlı akan, narin, harika, temiz, dağınık, dans eden, kemerli, kapaklı, sıçrayan, mırıltılı, fısıltılı, konuşan, kabaaran, tatlı tatlı akan, yavaşça akan, yükselen, parlayan, akan, köpüklü, damlatan, damlalardan doğan, sonu gelmeyen, dağıtan, susuzluğu dindiren, tazeleyen, ruhu tazeleyen, dünyayı tazeleyen, yıkayan, savurgan, bitkileri besleyen.

Sıfatların hem doğru hem de isabetli olmasını sağlamak için genç yazarın genel olarak Doğa olgusuna ve onun çehre-

sine, aynı zamanda da bunların insan zihninde yarattığı fikir ve çağrışımlara aşına olması gerekir.

Betimlemeler nesnelere, mekânlara, hayvanlara ya da insanlara ait olabilir. Bir nesnenin eksiksiz bir betimlemesinin şu unsurları içermesi gerekir:

1. Ne zaman, nerede ve nasıl görüldüğü, ne zaman yapıldığı veya bulunduğu, zamandan nasıl etkilendiği.
2. Tarihi ve geleneksel çağrışımlar.
3. Kökenin özü ve önemi.
4. Boyut, biçim ve görünüm.
5. Benzer nesnelerle kurulan analogiler.
6. Nesne düşünüldüğünde ortaya çıkan hisler.
7. Amacı veya işlevi.
8. Etkileri — varlığının sonuçları.

Mekânların betimlenmesi elbette mekânın kendisine göre değişiklik gösterir.

1. Ne zaman görüldüğü — şafak vakti, öğle, akşam ya da gece; geceyse yıldız ışığında mı yoksa ay ışığında mı görüldüğü.

2. Doğal özellikler — düz mü dağlık mı, çorak mı yoksa zengin bir bitki örtüsüne mi sahip, bitki örtüsünün türü, ağaçlar, dağlar ve nehirler.

3. İnsan elinden çıkma yerler — işlenmiş toprak, büyük binalar, köprüler, manzarada insan tarafından gerçekleştirilen değişiklikler.

4. Orada yaşayanlar ve başka hayvan yaşam formları.

5. Yöreye özgü gelenek ve görenekler.

6. Sesler — su, orman, yaprak, kuş, çiftlik avluları, insan ve makinelere ait sesler.

7. Görüntü — her açıdan incelenmesi ve mekânın kendisinin uzaktan görünümü.

8. Başka manzaralarla benzerlikler, özellikle de bilindik olanlarıyla.

9. Tarihi ve yarattığı çağrışımlar.

10. Mekân düşünüldüğünde ortaya çıkan hisler.

Hayvanların betimlenmesi şöyle incelenebilir:

1. Tür ve boyut.

2. Derisinin neyle kaplı olduğu.

3. Vücut parçaları.

4. Yaşadığı yer.

5. Özellikler ve alışkanlıklar.

6. Beslenme.

7. Yararlı veya zararlı olup olmadığı.

8. Tarihi ve doğurduğu çağrışımlar.

İnsanların betimlenmesi sınırsız ölçüde değişiklik göstermektedir. Bazen tek bir isabetli dokunuş bile tip ve karakterin tümünü ortaya çıkarır, mesela çağdaş yazar Leonard Merri-ck'in tüvit takımın redingot ve kumaş pantolon kombinasyonu ile kılıksız bir asalete gönderimde bulunması gibi. Bu alanda ima çok etkilidir; hele de zihinsel özellikler tasvir ediliyorsa. Amaç kişileştirilmiş bir fikri resmetmek ya da canlı bir hayata sahip bir karakterin zihinsel ve fiziksel bakımdan yarı-fotoğrafik bir görünümünü yansıtmak olsun, işleniş yazarın ele aldığı şeye göre değişmelidir. Genel bir betimlemede aşağıdaki unsurlar bulunabilir:

1. Görünüm, boy pos, renk, ölçüler, sima.

2. En dikkat çeken özellik.

3. Yüz ifadesi.

4. Zarafet veya çirkinlik.

5. Giyim kuşam — nitelik, zevk ve kalite.

6. Alışkanlıklar, beceriler, incelikler ya da tuhaflıklar.

7. Ahlaki ve entelektüel bakımlardan karakter, kişinin toplumdaki yeri.

8. Dikkate değer, özel nitelikler.

Bu bahsedilen taslakları değerlendirirken okuyucu bunların yalnızca birer öneri olduğunu, harf harfine kullanılmalarının gerekmediğini aklında bulundurmalı. Her betimlemenin boyutu kompozisyonadaki yerine göre, zevke ve uygunluğa göre belirlenmeli. Ayrıca kurguda betimleme konusunda aşırıya kaçılmaması gerektiğini de belirtmek gerek. Bol kullanılması metnin sıkıcı bir hale gelmesine yol açar, bu yüzden her daim canlı bir Anlatı akışıyla dengelenmelidir ki şimdi bu konudan bahsedeceğiz.

Anlatı

Anlatı hareketlerin veya birbirini izleyen gerçek ya da hayal ürünü olayların anlatılmasıdır ve dolayısıyla hem tarih hem de kurguya dayanır. İsabetli ve başarılı olması için üslup ve beğenin zekice uygulanması gerekir; taç noktaları seçilmeli, zaman ve olayların sıralaması iyi işlenmelidir. Çoğu durumda anlatılara zirve noktasına doğru ilerleyen, önemsiz olaylardan başlayarak büyük olaylara doğru giden bir biçim vermek ve aslında hikâyenin üzerine kurulduğu veya kendi önemi aracılığıyla diğer olaylara önem kazandıran o ana olayda hikâyenin doruk noktasına çıkmak en akıllıca olan yöntem olarak kabul edilir. Elbette bu kural tüm tarihî ve biyografik anlatılarda harf harfine uygulanamaz.

Kurgusal Anlatı

Kurgusal anlatının en önemli noktası olay örgüsüdür. Olay örgüsü, okuyucuda sonuca ilişkin ilgi ve merak oluşturmak için tasarlanmış olaylar dizilimi olarak tanımlanabilir. Olay örgüsü basit veya karmaşık olabilir ama gerilimli bir beklenti ve bir olaydan öbürüne giden, zirve noktasına doğru yaklaşan bir ilerleme yaratmak büyük önem taşır. Bir kurgu eserde yer alan her olayın zirve noktası veya sonla bir bağlantısı bulunmalıdır, bununla birlikte öncesinde gerçekleşen olayların kaçınılmaz sonucu olmayan her son uygunsuzdur ve edebî olmaz. Kurgu yazınında biçime ilişkin hiçbir yöntem, Edgar Allan Poe ve Ambrose Bierce'in hikâyelerinin detaylı ve dikkatli bir şekilde incelenmesinin yerini tutamaz. Bu şaheserlerde, ideal hikâyeyi oluşturan olay ve sonuç arasındaki o kesintisiz sıralanım ve bağlantı bulunabilir. *Usher Evinin Çöküşü*'nde birbirinden bağımsız her olayın nasıl mahşeri felaketin ve bunun korkunç sonucunun habercisi olduğuna dikkat edin. Poe, uğraştığı sanatın tekniği konusunda fevkalade ustaydı. Bierce'in birkaç basit olaydan, öncesinde gerçekleşen durumlardan başka hiçbir şeye dayanmayan en heyecanlı sonları nasıl oluşturabildiğine de dikkat edin.

Kurgusal anlatıda gerçeğe uygunluk kesinlikle can alıcı önem taşır. Bir hikâyenin tutarlı olması gerekir ve ana olay olmadığı ve son derece özenli bir hazırlıkla yaklaşılmadığı müddetçe hiçbir olay, şeylerin olağan düzenine aykırı olmamalıdır. Gerçek hayatta da garip ve olağandışı şeyler olur ama sıradan bir hikâyeye uygun düşmezler; sonuçta kurgu, ortalama olanın bir çeşit idealleştirilmesidir. Gelişim mümkün olduğunca hayatı andıran bir şekilde olmalıdır; zayıf, yavaş yavaş oluşan bir sonuçtan kati suretle kaçınılmalıdır. Bir hikâyenin sonu başından daha zayıf değil daha güçlü olmalıdır, ne de olsa bir

çözölme ve zirve noktası içeren, okuyucu üzerinde en kuvvetli etkiyi bırakacak olan kısım sonudur.

Olması gerektiği gibi, olay örgüsünün taslağı başlangıçta oluşturulduktan sonra acemi yazarın, hikâyesinin son paragrafını en başta yazması hata olmaz. Bu şekilde yazar, anlatısının en önemli bölümüne zihinsel kuvvetinin en dinç hâliyle odaklanabilir. Daha sonrasında herhangi bir değişiklik gerekirse de kolaylıkla yapılır. Anlatının hiçbir bölümünde büyük ve vurgulu bir düşünce ya da paragrafın ardından yavan ve monoton nitelikte bir tanesi gelmemelidir. Buna kerteleme dediği denir ve yazarla epey alay edilmesine yol açar. Aşağıdaki beyitin gülünç etkisine dikkat edin — ki yazarı Waller’dan başkası değildir:

“Dönencenin altında dilimiz konuşmuş ve Flamanca’nın bir parçası boyunduruğumuz altına girmiştir.”

Ahenk, Ağırlık ve Bağdaşıklık

Betimleyici ya da anlatımsal olsun fark etmez, bir tema geliştirirken üç yapısal niteliğin yani ahenk, bütünlük ve tutarlılığın mevcut olması önemlidir. Ahenk, bir kompozisyonun tüm parçalarının ana temayla bir bağlantısı olması ilkesidir. Bu tüm ikincil meseleleri dışlayan bir ilkedir ve hikâyenin tüm parçalarının doruk noktasına yaklaştıkça birleşmesini talep eder. Ahengin klasik ihlallerine Homeros’un epizotlarında ve antik dönemlerden başka epik şairlerde, ayrıca Fielding ve başka meşhur romancıların ara sözlerinde rastlanabilir ancak acemi biri böyle serbestliklere imrenmemelidir. Bütünlük, kısa süre önce Poe ve Bierce’ta olduğundan bahsettiğimiz ve övdüğümüz niteliklerdir.

Ağırlık, kompozisyonun daha önemli kısımlarının, kompozisyonun tamamında, paragrafta ve cümlede buna denk düşecek biçimde önemli yerlere yerleştirilmesini gerektirir.

Vurgunun olması gereken yere koyulmasında ısrar eden üslup kuralıdır ve kendini en çok daha önce bahsedilen etkileyici sonun gerekliliğinde gösterir. Bu kurala göre kompozisyonun sonu en önemli kısmı, başlangıcı ise ikinci en önemli kısmıdır.

Bağdaşıklık, birbiriyle bağlantılı olan kısımların bir araya getirilmesi ve ilgisiz kısımların birbirinden uzaklaştırılması ilkesidir. Ağırlık gibi bu da tüm kompozisyon, paragraf ve cümle için geçerlidir. Birbirine benzeyen olayların kesintiye uğramadan anlatılmasını, neden-sonuç ilişkisinin düzenli bir akış halinde gerçekleşmesini gerektirir.

Kompozisyon Türleri

Edebiyatın tüm dallarında eşit derecede başarılı olan çok az yazar vardır. Her düşünce türünün doğal uygunluğa dayanan, kendine özgü bir ifade biçimi olur ve ortalama yazar kendi özel kişiliğine uyan türde çalışma eğilimindedir. Yine de birçok yazar birden fazla farklı türde çalışır; bazı yazarlar ise yıllar ilerleyip kendi zihinsel süreçlerinde veya bakış açılarında değişikliklere yol açtıkça bir türden başka bir türe geçiş yaparlar.

Yazarlığa yeni başlayanların alan ve dal bakımından her edebiyat türünde bir yere kadar pratik yapması iyi olur. Böylece kendi zihnine en uygun olanın ne olduğunu keşfedebilir ve o zamana dek aklına gelmeyen ihtimaller gelişebilir.

Şimdiye dek yalnızca yazının düzyazı formunda kurguya ve betimleyici makalelere odaklanan, daha basit hâllerini inceledik. Bundan sonra didaktik, tartışma ve sav metinlerine değinmeyi, retorik güç ve zarafet kaynaklarını bir dereceye kadar araştırmayı ve şiir sanatının birkaç ana noktasını değerlendirmeyi umuyoruz.

“Evet, tuhaf hikâyeler yazmaya yedi buçuk-sekiz yaş civarında, idolüm Poe’yla ilk karşılaşmamdan sonra başladım. Yazdıklarım berbattı ve çoğu da yok olup gitti. Ama yine de elimde sekiz yaşımdayken yazdığım iki gülünç örnek var: *The Secret of the Grave* (Mezardaki Sır) ve *The Mysterious Ship* (Gizemli Gemi). On dört yaşına dek gerçekten elle tutulur denilebilecek bir hikâye yazmadım. Sekiz ve dokuz yaş arasında tüm zevkim birdenbire değişti ve bilimlere, özellikle de kimyaya büyük bir ilgi duymaya başladım. Mahzende bir laboratuvar kurdurdum ve tüm harçlığımı araç gereçlerle ders kitaplarına harcadım.”

*****Bana Gelirsek**

“Köpekler ve kediler söz konusu olduğunda seçimim o kadar belli ki şimdiye dek ikisini karşılaştırmak aklıma bile gelmedi. Nasıl maymunlara, insanlara, zencilere, ineklere, koyunlara ya da pterodaktillere olumsuz duygular beslemiyorsam köpeklere karşı da bu türden hisler beslemiyorum. Ama çocukluğumun ilk yıllarından beri kedilere özel bir saygı ve yakınlık duymuşumdur. Kedinin o kusursuz zarafeti ve kendi kendine yetmedeki üstün becerisinde evrenin mükemmel güzelliğini ve sade tarafsızlığını görüyorum; benim için bilinmeyenin tüm büyüğü ve cazibesi onun sessiz, gizemli havasında saklı. Köpek basit, yüzeysel duygulara hitap ediyor; kedi ise insan aklının kozmik algısına ve hayal gücünün en derin pınarlarına. Düşünmeyi seven Mısırlıların ve Poe, Gautier, Baudelaire ve Swinburne gibi daha sonra gelecek olan şair ruhların hepsinin de bu kıvrak, kadim cadının sadık kulları olması hiç de tesadüf değildir.”

*****Kediler ve Köpekler**

Anlatılan Senin Yolculuğun...

www.laputakitap.com
twitter.com/laputakitap
facebook.com/laputakitap
instagram.com/laputakitap

ISBN 978-605-69011-2-6

